

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN
MADEN KAZASININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN
ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605).
TUTANAK DERGİSİ**

**10'uncu Toplantı
18 Ocak 2023 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından Komisyona sunulan bilgi ve belgelerin değerlendirilmesine, Komisyon çalışmalarının değerlendirilerek Komisyon raporuna ilişkin önerilerin alınmasına ve Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin görüşmeler

**BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN MADEN KAZASININ TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU (10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605)**

10'uncu Toplantı

18 Ocak 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.05'te açıldı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından Komisyona sunulan bilgi ve belgelerin değerlendirilmesine, Komisyon çalışmalarının değerlendirilerek Komisyon raporuna ilişkin önerilerin alınmasına ve Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin yazı imzaya açıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 17.25'te toplantıya son verildi.

18 Ocak 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)

SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Komisyonumuzun değerli üyeleri ve kıymetli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Bartın'ın Amasra ilçesinde meydana gelen maden kazasının tüm yönleriyle araştırılarak benzer kazaların önlenmesine yönelik tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 10'uncu toplantısı için toplanmış bulunuyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır, gündemimize geçebiliriz.

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından Komisyona sunulan bilgi ve belgelerin değerlendirilmesine, Komisyon çalışmalarının değerlendirilerek Komisyon raporuna ilişkin önerilerin alınmasına ve Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bundan önce, malumlarınız, 9 toplantımızda Bartın ve aynı zamanda Zonguldak illerinde gerçekleştirdiğimiz yerinde incelemelerde Komisyon üyelerimizce yaşanan kaza, detaylıca ele alınmış ve yetkililere çeşitli sorular yöneltilmişti. Bu kapsamda TTK ve MAPEG başta olmak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın yetkilileri 2 kez Komisyonumuza çağırılmış ve olaya ilişkin bilgi alınmıştı. Ayrıca, üyelerimizce yöneltilen sorulardan eksik kalan veya detaylandırılması gereken hususlar Amasra'daki saha ziyaretimizde ve bilgilendirme toplantısında cevaplandırılmıştı. Bu süreçte, ayrıca, Komisyon üyelerinin yazılı sorularına ve Komisyonunda görevli uzmanlarca hazırlanan sorulara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızdan gelen kapsamlı cevap, bilgi ve belgeler Komisyonumuza iletildi ve bu bilgi ve belgeler üyelerimizle de paylaşıldı. Bugünkü toplantımızı özellikle bu bilgi ve belgelerin değerlendirilmesine hasretmeyi düşünüyoruz.

Komisyonumuzun 2'nci gündemi ise Komisyon çalışmalarının değerlendirilerek Komisyon raporuna ilişkin önerilerin alınması hususudur. Komisyon çalışmalarımız devam ederken bir yandan da uzmanlarımızca rapor yazımı çalışmaları sürdürülmektedir. Bugünkü toplantımızda uzmanlarımız da tabii ki bulunmaktadır. Komisyon üyelerimiz Komisyon raporumuza ilişkin önerilerini, özellikle raporumuzun sonuç bölümünde yer almasını önerdikleri hususları iletebilirlerse seviniriz. Dilerseniz önerilerinizi bu toplantıda veya Komisyon Başkanlığımıza bilahare yazılı olarak da iletebilirsiniz.

Bugünkü görüşmelerimizde son olarak Genel Kuruldan bir aylık ilave süre alınıp alınmaması hususunu değerlendirmemizin uygun olacağı kanaatindeyim. Şayet görüşmelerin kifayeti kanaati hasıl olursa ilave bir toplantı gerçekleştirmeden hızla raporumuzu tamamlayıp Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunarız, yok eğer aksiyle alakalı görüş bildirilirse tabii ki bununla da alakalı istişarelerimizi beraberce yaparız

Şimdi, Komisyon üyelerimize söz vermeden önce basın mensuplarımıza teşekkür ediyoruz ve toplantımıza geçiyoruz.

Söz isteyen arkadaşlarımız varsa onlara sırasıyla söz vereceğiz. Söz büyüğüdür gerekçesiyle Kani Beko Milletvekilimize ilk sözü veriyoruz.

Buyurun efendim.

KANİ BEKO (İzmir) - Sayın Başkan, sevgili vekil arkadaşlarım, uzman arkadaşlarım; sizleri sevgi saygıyla öncelikle selamlıyorum.

Amasra maden kazasını araştırma konusuyla ilgili görüşlerimi ve düşüncelerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinde tüm partilerin katılımıyla kurulan Amasra Maden Kazasını Araştırma Komisyonu 9 kere toplandı, bu 10’uncu toplantımız, dilerim başarılı olur, hedefe ulaşırsınız diye düşünüyorum. 3-4 Ocakta Amasra-Zonguldak inceleme gezisi düzenlendi, Bartın Amasra madenleri ziyareti sırasında sorulan soruların kısmen cevapları alındı. Madendeki havalandırmanın yetersizliği, teknik personel ve işçi eksikliği, yüksek metan seviyesi gibi konulara en başından itibaren dikkat çekilmişti. Yasal mevzuatın maden işletmelerinde yeterli biçimde uygulanıp uygulanmadığını hatırlarsanız tartışmıştık. Nitekim savcılık fezlekesinde de maden ocağında ve işlerinde tecrübeli olan şüphelilerin dâhil oldukları yönetim ve karar alma süreçleri kapsamında gerekli teknik altyapı oluşturulmadan, yeterli yatırım yapılmadan ve iş güvenliği önlemlerinin alınması sağlanmadan maden ocağında üretimin devam etmesine izin verdiklerine dikkat çekildiğini anlıyorum. Madenin güvenlikten sorumlu mühendisi, Müessese Müdürü ve Müdür Yardımcısı, verdikleri ifadede adam kayırmalara dikkat çekmişti; bu, bana göre önemli bir husus, dolayısıyla liyakatin olmadığı bir kez daha anlaşılmış oldu. Kırk üç yıl madenlerde çalışan ancak madenlere inmeyen kişilerin varlığını, bunları Amasra’da hep birlikte gördük. Savcılık fezlekesinde “Bazı mühendisler, şef ve çavuşlar, baretlerini okutup yer altında çalışmış gibi maaş aldılar.” denilmişti; tabii, bunları siz de kulaklarınızla duydunuz, biz de orada sorduk ve sonuçta da fezlekelere de yansıdığını öğrendik. Metan gazı degajının TTK tarafından yapılmadığı, uzmanı tarafından belirtildi. Benim incelemiş olduğum bir raporda... Tabii, bunu siz de mutlaka incelediniz, 8’e yakın uzman arkadaşım da aynı görüşteydi yani metan gazı degajının kesinlikle yapılmadığını, Türkiye Taşkömürü ocaklarında yapılmadığını uzman arkadaşlar da ifade etmişlerdi raporlarında. Bilirkişi ön raporu ve Emniyet fezlekesinde “Madendeki patlama, esas olarak yetersiz havalandırma sisteminden ve madende neredeyse rutin hâle gelen yüksek metan seviyesine karşı tedbirsizlikten kaynaklandı.” denilmişti. Rapora göre, patlamaya en yakın havalandırma fan tüpü hem 60-70 metre uzakta hem de olması gerekenin yaklaşık 5’te 1’i kadar hava üflemetedir. Sensörlerin kodlaması yok; sensörlerin yeri konusunda, bu konuyla ilgili maalesef ikna olamadık biz. Türkiye Taşkömürü yer altı planlarının eksik olduğunu ben gördüm ki elimizde birçok dosya da var, bu dosyaları inceledik. Şimdi, aspiratörler ve havalandırma sistemi kırk yıllık, evsafını yitirmiş -arkadaşlar da bunları dile getirdi, ben de birçok kez dile getirmiştım- dört yılda 3 kez ihale iptal edilmiş; iptal gerekçesini tam olarak bir türlü anlayamadık, sorduğumuzda burada öğrenemedik yani bize hep bürokratları işaret ettiler ama bürokratlar da çıksın, bu yapılan ihalenin neden iptal edildiğini, gerekçelerini bize bildirsinsinler. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Maden Mühendisleri Odası ise mevzuat tartışmalarından ayrı olarak “Grizuyla mücadele yöntemleri nettir. Bir yerde metan patlaması meydana gelmişse orada mutlaka bir havalandırma sorunu vardır.” diyor; Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliğinin görüşü böyle.

Maden ocağındaki yangın hâlâ sürdüğü için madene henüz giremedik. Yangın bittikten sonra madenlere inmek gerekir, orada bilirkişiler ve yetkililerle birlikte inceleme yapılması gerekir. Madene ilişkin Sayıştay raporlarında, norm kadroda daha az sayıdaki işçi ve teknik personel sayısının iş güvenliğini tehdit ettiğine dair tespitler yer almaktadır. Madendeki işçi sayısının yeterli olup olmadığı önemlidir.

Ayrıca, eğitim konusu; biz işçi arkadaşlarımıza da sorduk, onlar da bize yeterli olmadığını söylediler ki bu raporlara da maalesef yansımış. Madenlerde yeterli eğitim çalışması olmadığını gördük, tabii ki işçilerden de bunları dinledik. Tüm aileler adalet istiyor, ihmal olduğuna inanıyorlar. Şehit olan madencilerin aileleri -işçiler izne çıkarılacakken neden vazgeçildiğini bir türlü öğrenemedik, sanki sözleşmiş gibi- işçi aileleri “Biz hazırlık yapıyorduk, işçiler senelik izne çıkacaktı ve birlikte köyümüze gidecektik, ziyaretlere gidecektik.” diye, hatta programlar falan da yapmışlar ama daha sonra da bu ne hikmetse iptal olmuş. Bunları da gerçekten öğrenmek istiyor tabii şehit madenci arkadaşlarımızın aileleri. Bartın Amasra madenlerinin yüzde 86’sı özelleştirilmiş, geri kalan yerde TTK ve maden işçileri sıkışmış durumda. Tıpkı daha önce maden faciasının yaşandığı Soma ve Ermenek’te olduğu gibi, Amasra’daki kömür havzası da redevans sistemiyle parçalara ayrılarak özelleştirilmiş. Bu durumun risk yarattığı bilinmiyor muydu? Daha önce -Sayın Bakanla buraları birlikte dolaştığımız- Soma’da da beraberdik, Ermenek’te de beraberdik, Siirt Şirvan madenlerinde de beraberdik yani üzülerek söylüyorum ki oradan ders almadığımızı burada bir kez daha görmüş olduk. Amasra maden ocakları için kapatma kararı alınmış “Madenlerde tadilat olacaktı, sonra vazgeçildi, sonra da patlama oldu. Tehlikeli ve riskli olmasına rağmen mahkeme kararıyla açtırmışlar, neden?” diyor aileler. Aileler bize bunları da sordu ki bunları bilmenin hem bizim hem de ailelerin çok doğal hakkı olduğunu düşünüyorum.

Son olarak, Amasra Cumhuriyet Savcılığı tarafından fezleke hazırlanmıştır. Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü düzeyindeki sorumluların fezleke içerisine dâhil edilmemesi sizce de önemli ve büyük bir eksiklik değil midir? Fezleke kapsamında tespit edilen kusur ve eksikliklerin fezleke içerisinde 8 alt başlıkta sıralandığı belirtilmektedir. Bunlardan 8’ini de sizlerle paylaşmak istiyorum: Birincisi, metan gazı ve karbonmonoksit gazı sensörlerinin takibinin kesinlikle ihmal edildiğini ifade ediyorlar. İkincisi, havalandırma arızalarının giderilmemesi. Üçüncüsü, patlamanın gerçekleştiği 320 sağ kalın damar tüneline baca, yapılan ani gaz ve kömür püskürtmesine karşı degaj yapılan ve patlamaya neden sondaj çalışması olarak görüyorlar. Dördüncü olarak ise personelin giriş ve çıkış kayıt verilerinin sorunlu olmasını ve bu hususun işçilerin güvenliğini tehlikeye düşürmesini tespit etmişler. Beşincisi, Sayıştay raporlarıyla tespit edilen eksiklikler. Altıncısı, personel görevlendirmesindeki ve Sayıştaydaki eksiklikler. Yedincisi, işçilerin eğitilmesi kapsamındaki eksiklikler. Sekizincisi, patlayıcı maddelerin depolanması, nakliyesi ve patlama konusunda mevzuat kapsamındaki ihmallere şeklinde sıralanmış.

Bunları biz daha önceki toplantılarda defalarca söylemiştik. Bu kürsüye gelip 9 toplantıda da bilirkişileri dinledik, sendikacı arkadaşlarımızı dinledik, buraya meslek odalarından arkadaşlarımız geldi, onları da dinledik ama gördüğümüz kadarıyla -şehit ailelerinin feryatları da böyle- “Mutlaka ama mutlaka burada yapılan hatalar tespit edilsin ve gerçekten 42 maden işçisinin ölümüne neden olanlar adalete hesap versin.” diyorlar.

Yani, arkadaşlar, kimse üzerine alınmasın, bu mesajı yanlış anlaşılmasın; ben anlamakta güçlük çekiyorum ya, bu kadar maden cinayeti oldu, bu siyasilere hiç mi suçu yok arkadaşlar ya? Yani 3 bürokrata, 2 işçiye kesmekle aslında ne yapmak istiyoruz biliyor musunuz? Bundan sonraki maden kazalarını da maalesef teşvik etmiş oluyoruz. Bu sabah da aldığımız bilgiye göre madenlerde yine bir kaza olmuş, 2 arkadaşımız anladığım kadarıyla şehit olmuş.

Ben sözümü toparlıyorum; bu iş aslında önemli bir iş, sıradan bir iş yeri değil. Biz gittik, hep beraber gördük, o tünellerden geçerken gerçekten çok zorlandık ve ne kadar riskli ve tehlikeli bir iş yeri olduğunu hep beraber de tespit ettik.

Yine de son söz olarak söylüyorum, Uluslararası Çalışma Örgütü, Avrupa normlarında maden cinayetlerini yani gerçekten -yüzde olarak baktığımızda- yüzde 4'lere, yüzde 5'lere kadar düşürmüşler ama biz hâlâ yüzde 60'larda, yüzde 70'lerde seyrediyoruz. Dolayısıyla, biraz da bilime, tekniğe, teknolojiye, AR-GE'ye inanarak, bu madenlerde Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kurallarına uyarak işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerini almak bana göre doğru olur diye düşünüyorum.

Beni dinlediğiniz için sizlere de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Kani Beko Milletvekilimize teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Özer.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Sayın Başkan, Kıymetli Komisyon üyelerimiz, bürokratlarımız; ben Amasra Cumhuriyet Başsavcılığının fezlekesiyle ilgili dikkatimi çeken birkaç konuyu sizinle paylaşmak istiyorum. Fezlekeyi tamamlamış Başsavcılık, Amasra Müessese Müdürü Cihat Özdemir facianın meydana gelmesine neden olan etkenlerden havalandırma, metan drenajı, kömür tozu mücadelesi, teknik personel sayısındaki eksiklik ve iş güvenliği eğitimleri ve acil durumlara yönelik tatbikatlar kapsamında kusurlu bulunmuş. İşletme Müdürü Selçuk Ekmekçi, işletme Başmühendisi Mehmet Tural, havalandırma, kömür tozu mücadelesi, iş güvenliği eğitimleri ve acil durumlara yönelik tatbikatlar kapsamında kusurlu bulunmuş. İş Sağlığı Güvenliği ve Eğitim Şube Müdürü Volkan Soylu havalandırma ve iş güvenliği eğitimleri ve acil durumlara yönelik tatbikatlar kapsamında kusurlu bulunmuş. Savcılık bu isimlere 42 ayrı ayrı olası kastla öldürme suçundan bin ellışer yıla kadar, olası kastlarda yaralama suçundan 10 kez ayrı ayrı olmak üzere otuzar yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırma gerektiğini belirtmiş. Ayrıca, 4'ü tutuklu, diğer 19 şüpheliyle ilgili taksirle ölüme sebep olma suçundan on beş yıla kadar, taksirle yaralama suçundan ise üç yıla kadar hapis cezası talep etmiş. Şimdi, savcılık fezlekesi diyor ki: "Bu isimler dâhil oldukları yönetim ve karar alma süreçleri kapsamında gerekli teknik altyapı oluşturulmadan, yeterli yatırım yapılmadan, iş güvenliği önlemleri alınması sağlanmadan maden ocağında üretimin devam etmesine izin vermişler. Havalandırmanın iyileştirilmesiyle ilgili olarak da projeyi uygulamaya geçirmeyip ya da alternatif herhangi bir havalandırma sistemi düzenlemeden riskli havalandırmayla üretime devam edilmesine izin vermişler. Karar alma süreci içerisinde yer almaları ve işletmedeki pozisyonları gereği emir ve talimatlarıyla ocak içerisinde yüksek riskler bilinmesine rağmen bu risklerin önüne geçmek için herhangi bir girişimde bulunmamışlar. Bu şekilde çalışmayla grizu patlaması olabileceği öngörülmesine rağmen patlamayı gerçek anlamda engelleyici nitelikte bir çalışma yapmamışlar." Soru şu: Bu altyapı ve yatırım eksikliğinden TTK'nin haberi yok mudur? Amasra'da yapılacak yatırımlar TTK'nin bilgisi dışında mı yapılıyor? Havalandırmanın sistemden iyileştirme ya da alternatif oluşturulması hususunda TTK bilgisiz midir? Personel eksikliğini TTK bilmiyor mu? Biliyor olmasına karşın suç Amasra'nın mıdır? Bunun olmasının mümkün olmadığını herkes biliyor, öyleyse TTK üst yönetimi bu suçlamaların dışında tutulmuştur. Personel vermeyen Enerji Bakanlığının hiç mi sorumluluğu yoktur? Bakanlığın yaptığı, söylediği soruşturma hangi aşamadadır, bunu biliyoruz. Savcılık, meydana gelen sonucun öngörülmesi ve gerçekleşme ihtimali düşünüldüğü gerektiğinde olası kastla öldürme suçunun unsurlarının oluştuğunu ifade ediyor. Olası kastın sadece Amasra Müessese yönetimine ait olmadığı gül gibi ortadadır, bu eksikliğin Komisyonumuz tarafından mutlaka dile getirilmesi gerekiyor. Çağdaş Hukukçular Derneği de konuyla ilgili yaptığı açıklamada ifade etmiştir, Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından fezleke içerisinde tarif edilen sorumluluk kapsamının TTK Genel Müdürlüğünü de içine alacak düzeyde olmasına karşın TTK Genel Müdürlüğü

düzeyinde sorumluların fezleke içerisine dâhil edilmemesi büyük bir eksikliktir. Bu Komisyonun bir üyesi olarak, TTK Genel Müdürü, TTK Genel Müdür Yardımcısı, Çalışma Sosyal Güvenlik ve MAPEG denetçilerinin de hazırlanacak iddianameye şüpheli sıfatıyla dâhil edilmesinin bir zorunluluk olduğunu dile getirmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen hafta toplantımızdan sonra, çantamı unutmuştum ben burada, tesadüfen öğrenme fırsatım oldu, bizden sonra bir çalışma devam etmiş, sanırım raporlamaya ilişkin bir ön çalışma olabilir. Ona dair bir şey söyleyerek başlamak istiyorum.

Önce, herkesi bir selamlayayım, bütün hocalarımızı, bütün Komisyon üyelerini, uzmanlarımızı ve burada bizim çalışmalarımızı kolaylaştıran emekçileri, herkesi selamlıyorum.

Geçen haftaki o tesadüften sonra, şöyle bir şey söyleyerek başlamak istiyorum: Bizim, muhalefet milletvekillerinin Amasra maden katliamına yaklaşımıyla, Komisyon Başkanlığının, Divanın yaklaşımında bütün bu 9 toplantı, 8 toplantıdır yaptığımız tartışmalarda da gördük ki temel farklar var, önemli farklar var. Dolayısıyla, raporun hazırlanması için sadece Divanın organizasyonu, Divanın katılımıyla yapılacak bir rapor hazırlanma sürecinin aslında buradaki tartışmaların genelini ne kadar kapsayacağı konusunda endişelerimi vurgulamak istiyorum.

Geçen hafta ben sözlerimi bitirirken şunu söylemiştim: Keşke, biz buradan ortaklaşarak bir rapor çıkarabilsek çünkü Türkiye’de özellikle 1980’den sonra, neoliberal politikalara geçildikten sonra madenlerde çok ciddi katliamlar yaşandı ve bu maden katliamları tekrar ederek sürüyor. En son Soma’da, artık son olsun, bir daha olmasın demiştik ama işte, devamında çok fazla maden katliamı yaşandı. Ne yazık ki 1 kişi, 2 kişi iş cinayetinde yaşamını yitirirken “Bir şey olmadı, 1 kişi yaşamını yitirdi, 2 yaşamını yitirdi.” gibi yaklaşımlar sergileniyor ancak 10’larla, 20’lerle, 40’larla ifade edildiğinde böyle Komisyonlar kurulabiliyor veya böyle tartışmalar olabiliyor. Dolayısıyla, o katliamlardan yeterince ders çıkarılmadığı için ve ilgili Komisyonlar, o bakış açısını terk etmediği için -yani en son Soma Komisyonu kurulmuştu- yani esastan itiraz etme, esastan değiştirme, iş cinayetlerini ortadan kaldırma bakış açısını terk etmediği için yeni katliamlar yaşanıyor. Benim kaygım şu ki Amasra maden katliamından sonra da biz burada bir rapor çıkarsak da muhalefet milletvekilleri olarak şerhimizi koysak da yine sorunlar çözülmeyecek, yine bu maden katliamları devam edecek. O yüzden ortaklaşarak, ortak deneyimlerden ortak kararlar çıkararak yol almamızın bundan sonraki maden katliamlarının önlenmesi için en azından Amasra maden katliamıyla ilgili bu Komisyonun hizmet edebileceğini düşünüyorum. O yüzden de rapor hazırlama yöntemine dair böyle bir kaygımı, eleştirimi iletmek istiyorum; öyle başlamış oldum.

Şimdi, bu maden katliamıyla ilgili olarak, aslında diğerlerinde de olduğu gibi, temelde bizim eleştirmemiz gereken, üstünde durmamız gereken hem teknik meseleler var hem siyasi meseleler var hem sosyal, ekonomik, aslında aynı zamanda bir de ekolojik meseleler var; bunların hepsini ancak birlikte değerlendirdiğimiz zaman bu maden faciasına yönelik tam, bütünlüklü bir rapor çıkarabileceğimizi düşünüyorum. Aynı zamanda, teknik açıdan baktığımız zaman da ve iş güvenliği politikaları açısından baktığımız zaman da özellikle OECD ülkeleri başta olmak üzere, gelişmiş ülkelerde madenlerde iş kazaları, iş cinayetleri çok azaltılmış -buna dair veriler de bize bu çalışmada

sunulmuştu- fakat buralarda başarılmış olan şeyin Türkiye’de başarılamadığını görüyoruz. Dolayısıyla, oralarda önlemler alınarak iş kazaları azaltılmışken neden Türkiye’de aynı şekilde devam ediyor, buna bu noktadan da bakmamız gerekiyor.

Şimdi, sunumlarımda da yer vermiştim, özellikle havzayı parçalama, redevans ve taşeronlaştırıcı ya da hizmet alımı sağlayıcı diğer politikalarla birlikte özelleştirilmeye bir vurgu yapmamız gerektiğini düşünüyorum bu raporumuzda. Çünkü bir kamu kurumu olmasına rağmen, TTK’nin, kendi uhdesindeki ruhsat pozisyonu diğer redevanslara ve diğer şirketlere verilerek aslında kendi alanı çok daraltılmış -çok demek de eksik kalıyor- yüzde 97’si taşeron redevansa verilmiş, yüzde 3 gibi çok komik bir kısmı TTK’de kalmış. Dolayısıyla da aslında, TTK’nin bu özelleştirme politikalarıyla bağlantılı olarak sağlık ve güvenlik politikalarını da geliştirdiğini burada görmek gerekiyor.

Bu özelleştirme politikaları tabii ki yeni değil, 1980’lerden bu yana devam eden bir süreç fakat biz biliyoruz ki AKP’li yıllarda, özellikle son yirmi yılda ve özellikle de enerji politikaları üzerine kurulan bu piyasalaşmacı politikalarla da özelleştirmeler çok ciddi anlamda hız kazanmış durumda. Dolayısıyla da bu kapsamda işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri de zayıflamış durumda. Bu özelleştirme perspektifiyle bağlantılı olarak da havza madenciliği terk edildiği için, buralardaki kaynaklar, varlıklar özel sektöre tahsis edildiği için ve aynı zamanda, özelleştirmeyi kolaylaştırmak amacıyla izlenen politikalar da olduğu için bu nedenlerle buralarda yatırımlar da yapılmıyor. Yüzde 3’lük bir alanda, bu kadar küçük bir alanda kurul uzun süre çalışmayacağını herhâlde öngörüyor olmalı. Arama ve işletme, bu tasarrufa göre kendi pozisyonunu alıyor. En önemlisi de işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki tavizler bu kapsamda oluyor.

Bu çerçevede baktığımız zaman, havalandırma açısından üretim kuyudan ve nefeslikten kilometrelerce uzakta bir mesafede, kuyu dibinde yapılmakta. Üretim yerlerine taşa ve kömürde sürülen çok sayıda taban yolu ve eğimli yollarla ulaşılmakta ve temiz hava kot farkı olan kilometrelerce mesafeden üretim panolarına ulaştırılmaya çalışılmakta. En kötüsü de kirlenen hava yine kilometrelerce mesafede, ocak içinde dolaştıktan sonra nefeslikten dışarı atılmakta. Bu konuda havalandırma sorunu aslında Genel Müdürlük, TTK tarafından çok önce tespit edilmiş.

Ben 2020 ve 2021 faaliyet raporlarına referans verirsem Madencilik Altyapı ve İyileştirme Yatırım Programı açıklanmış ve 2021 yılı sonu itibarıyla toplam yüzde 3,5 gerçekleştirme sağlanmış bu projede yani bu proje, İyileştirme ve Altyapı Projesi, TTK tarafından tamamlanmamış, hatta çok minik bir kısmı yapılmış. Bu veriler gösteriyor ki TTK Amasra ocağında havalandırma ve altyapı eksiklikleri bilinmesine rağmen gerekli önlemler alınmamış, güvenli üretim altyapısı oluşturulmamış ve redevansıcı firmanın yükümlülüklerini yerine getirmediğine dair de bazı Sayıştay raporları var özelleştirme politikalarına dair. Üretim yapmadığı hâlde firmanın kuruma herhangi bir ödeme yapmadığı, kurum ve firma arasında hukuki bir sürecin yaşandığı, davanın kurum aleyhine sonuçlanması hâlinde kurumsal zararın söz konusu olduğu gibi birçok şey var, buraya siyaset giriyor, siyaseti bu paranteze alabiliriz. Bütün bunlar yaşanırken kurum, sözleşmeyi fesih hakkını kullanmamış mesela -herhâlde kendi kendine karar vermemiştir burada- yaşanan hukuki süreç nedeniyle zorunlu olmadığı hâlde ruhsatı firmaya devretmiş, bir anlamda sorunu içinden çıkılmaz bir hâle getirmiş diye bir değerlendirme yapabiliriz.

Ocak açıklığı ve kesitlerine ilişkin ciddi ithamlar var, ciddi raporlar var bu konuda yani ocak açıklıkları ve kesitleri -biraz sonra Deniz Bey bu konularda çok daha teknik yeterlilikte açıklamalar yapacaktır, ben buna inanıyorum- bu konudaki tasarruflar havalandırmayı da direkt ilgilendirdiği için... Ve bildiğimiz gibi grizu patlaması da aslında bir havalandırma yani kaynağından uzaklaştırma, kaynağında sorunu çözme sorunu olduğu için havalandırma sorunu burada kendini gösteriyor ve bu havalandırma sorunlarının nasıl çözüldüğüne, nasıl el yordamıyla çözüldüğüne dair soru işaretleri var.

Tabii, sorularımıza, teknik sorularımıza bugüne kadar cevap alamadığımızı burada hatırlatmak istiyorum; özellikle Maden Mühendisleri Odasının 15 sorusunun bize cevaplandırılmasını talep etmiştik. Ki bunlar aslında öyle gelişigüzel sorular değil; sadece istediğimiz, uzmanların, bilirkişilerin bu Amasra maden faciasını açıklayabilmek için örneğin güncel ocak planının resmi olarak ellerinde olması lazım, imzalı ve ölçekli olarak; yine güncel havalandırma planının, bu galerilerdeki havalandırmaların, panolardaki havalandırmaların ölçekli ve imzalı olarak olması gerekiyor. Yine, 4-14 Ekim 2022 tarihi aralığına ait ayak hava girişi-çıkışları, patlama bölgesindeki sensörler başta olmak üzere tüm sensörlerin ölçüm sonuçları; yine 4-14 Ekim 2022 tarihi aralığına ait seyyar gaz ölçüm cihazlarının ölçüm sonuçları, havalandırma defterleri; 15 Eylül-14 Ekim 2022 tarihleri arasında yapılan kontrol sondajı ve degaj sondajı kayıtları; 14 Ekim 2022 16.00 ve 00.00 vardiyasına ait ocak tertip planı gibi sayabilirim, burada var; ATEX belgeleri dâhil olmak üzere. Bütün bu verilerin bizim elimizde, en azından önümüzde olması ya da bizde olmayan kısımları olabilir belki ama bilirkişilerde, uzmanlarda olması; uzmanların, bu Komisyonunda çalışma yürüten hocalarımızın ve uzmanlarımızın bu belgeler üzerinden raporunu hazırlaması, en azından bu 15 sorudaki belgeler üzerinden ve burada sorulan sorular üzerindeki belgeler üzerinden açıklaması gerekiyor.

Galeri kesitlerinin yarıdan fazla daraltıldığı yönünde bir rapor var. Metan içeren yer altı kömür işletmesinde sağlıklı bir havalandırma yapılması mümkün değil bu kadar daraltıldığı koşullarda, bilirkişi ön raporunda alt kotlarda yeterli havalandırmanın yapılmadığı açıkça belirtilmiş. Bildiğimiz gibi bilirkişi raporu burada birçok kez yani onaylanmadı buradaki bazı katılımcılar tarafından ama şunu hatırlatmak istiyorum: Bu bilirkişi raporu çok sayıda bilim insanı tarafından hazırlandı ve bu rapor, savcılık makamı tarafından, bilirkişi heyetimize teslim edilen dosyadaki muhtelif belgelere dayanarak “bilirkişi incelemesi raporuna ait hususlar” olarak belirtildi; bunu hatırlatmak istiyorum. Yani bu bilirkişiler kafadan hazırlamadılar bu raporu, savcılıktan aldıkları belgeler üzerinden ve faciadan sonra, tabii ki yer altında keşif yapamadılar bizim gibi ama yer üstündeki bölümlerde keşif yaparak bunu sağladılar. Dolayısıyla havalandırma konusu teknik bir konu olup çok iyi hesaplama ve planlama gerektiriyordu. Hava miktarı, hava hızı, metan geliri, kömürün yanmaya müsait oluşu, kömür tozu varlığı... Örneğin burada çok az konuştuğumuz bir konu kömür tozu varlığıydı ama tanıkların ifadelerinde kömür tozu uzaklaştırması ya da bununla mücadele konusunda hemen hemen müessesede yıllarca bir çalışma yapılmadığına dair şahitlikler, tanıklıklar bulunuyor. Bu konular, çalışan sayısı -ki bu da aynı zamanda Sayıştay raporlarıyla belgelidir- gibi parametreler değerlendirilerek uygun galeri kesiti, ihtiyaç duyulan ekipman ve gerekli hava miktarı hesaplanıyor ve bu konu ciddi bir yatırım gerektiriyor. Anlıyoruz ki TTK Genel Müdürlüğü bu yatırımlardan kaçınmış ve müesseseye ilgili Sayıştay raporlarının da ihtarlarını, uyarılarını dikkate almayarak aslında bu maden faciasına âdeta davetiye çıkarmıştır. Ama biz, bu savcılık fezlekesinde TTK Genel Müdürlüğü'nün, bütün yetkililerinin isimlerini orada görmüyoruz, hiçbir yetkilisinin ismini görmüyoruz. Sadece Amasra Müessesesi bu maden faciasından sorumlu tutuluyor ki bunun kesinlikle doğru bir karar olmadığı, burada, aslında açıkça önümüzde duruyor.

Tabii ki sadece TTK Genel Müdürlüğü'nü, Genel Müdürünü, yardımcılarını değil aynı zamanda bu konuda karar verici olan Cumhurbaşkanlığından tutarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını ve yine denetim görevlerini yeterince yerine getirmeyen Çalışma Bakanlığı ve MAPEG'i de burada sorumlu tutmak gerektiğini vurgulamak istiyorum.

Yine, mevzuata dair eksiklikler burada bulunuyor. Mevzuata dair eksiklikleri hocalarımız, uzmanlarımız çok iyi bir şekilde ortaya koyacaklardır ama ben en temeline bir vurgu yaparak geçeyim. Anayasa'mızda doğal kaynaklarla ilgili olan 168'inci maddede düzenlenen redevansın ya da madenlerin özel sektöre verilmesinin çok istisnai bir uygulama olarak tarif edildiği ama bunun tam tersine bir

uygulamanın ve yasal süreçlerin hayata geçirildiğiyle ilgili bir gerçeklik de var; bunun üzerinde durmak gerekiyor. Yani bu maden faciası bir kamu kurumunda olduğu için belki şunu söyleyebilirsiniz: Bakın, kamu kurumunda da maden kazaları olabiliyor ama burada, başta vurguladığım için tekrarlamayayım ama madenlerdeki özelleştirmenin, piyasalaştırmanın bu maden faciasında da TTK kamu kurumu olduğu hâlde onu etkilediğini ve oradaki faaliyetle ilgili kararları direkt etkilediğini biz burada görüyoruz. Bu nedenle Anayasa'mızdaki bu madde başta olmak üzere, uygulanan politikalar gereği bu maddedeki istisnai durum genelleşmiş olup neredeyse tüm madenler gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletiliyor. Oysa o 168'inci maddede -şimdi okumuyorum zamanımızı almaması için- bu şekilde ifade edilmiyor.

Bunun dışında başka kanunlarla ilgili de pek çok durum var. Maden Kanunu'nda düzenlenen "daimî nezaretçi" ve "teknik eleman" tanımı ve uygulamaları aynı zamanda sorgulanması gerekiyor çünkü işverenlerin baskısı sonucu -burada da konuşmuştuk yine- bu kavramların içi boşaltılıyor. Yani hem işçilerin iş güvenliği yok hem de iş sağlığı ve güvenliği alanında çalışanların ve nezaretçilerin ve bu teknik elemanların iş güvenceleri yok; itiraz ettiklerinde, eleştirdiklerinde, raporladıklarında işlerini kaybedebilirler; ücretlerini bu yerden alıyorlar; bu paradokstan da uzaklaşmak gerekiyor. Aynı zamanda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'yla bu OSGB'lerle yapılan iş yerlerindeki denetimlerin de aslında etkin olmadığını yine biz bütün iş cinayetlerinde görüyoruz çünkü buralarda bu OSGB'ler de kâğıt üstünde denetimler ya da kâğıt üstünde çalışmalar yürütüyorlar ve bağımsız kuruluşlar, özel kuruluşlar ama aslında ekonomik ilişkiler nedeniyle bağımsız kuruluşlar değil. Dolayısıyla, aslında işçi sağlığı, iş güvenliği konusunda rol alacak ya da nezaretçi gibi teknik konularda rol alacak kişilerin iş güvenliğini ve özerkliğini öne almamız gerekiyor.

Yine teknik eksikliklerle ilgili bu "ex-proof" aletler, ATEX sertifikalı aletler konusuna mutlaka yer vermek gerekiyor ve açıklık getirmek gerekiyor. Burada adeta şöyle açıklandı: Yani ATEX sertifikası emperyalizmle ilişkilendirilerek bunun sanki böyle sadece bir güvenlik mekanizması değil de, sadece bir bağımlılık ilişkisi olduğu tarif edildi. Ama biz bunun yerine yenisini, aynı özelliklerdeki yeni ekipmanları koyacak endüstriyel yetkinlikte olmadığımıza göre insan sağlığını, işçi sağlığını esas almamız gerekiyor ve bu nedenle de bu sertifikalara sahip olan ekipmanların bu kadar tehlikeli, çok tehlikeli iş yerlerinde muhafaza edilmesi gerektiğini vurgulamak istiyoruz. Ocak havalandırması tasarımlarının, havalandırma planlarının doğru yapılması, iş kazalarını önlemenin ön koşuludur. Bunlara uygun ekipman seçimi ve kullanımı için yasal altyapı geliştirilmelidir. Ama bu yasal altyapı daha geriye gitmek için değil daha ileri gitmek için olmalıdır.

Eğitimdeki sorunlardan burada bahsettik. Yine tanık ifadelerinde çokça ifade ediliyor ve bizler de aslında sahadan biliyoruz. İşçi sağlığı iş güvenliği eğitimleri yine kâğıt üzerinde kalıyor, uygulamalı eğitim olmuyor. Yani bu kadar, çok sayıda büyük faciaların yaşandığı, çok sayıda işçi cinayetinin yaşandığı sektörlerde dahi karmaşık maske yapılarının iyi anlatılamadığını, denenemediği için sadece bu faciayla karşı karşıya kalan işçinin ilk denemesini kendi canıyla yaptığını görüyoruz ve maskelerini açamadığı için, açamadıkları için yaşamını yitiren kişiler var bu maden cinayetinde. Bunların tespit edilmesini ve işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitiminin yine bence TTK Genel Müdürlüğü'nün tasarrufları doğrultusunda, hem üretim baskısı hem de zaman baskısı yaratarak işçiler üzerinde, işçilerin iş güvenliği eğitimlerini ücretli zamanlarını kullanarak ve konforlu ortamlarda almalarının, yetkin bir iş güvenliği eğitimi almalarının yerine getirilmediğini düşünüyorum. Bununla ilgili uygulamaların hayata geçmediğini düşünüyorum. Bu konuda yine çok şey söylenebilir, hızla geçmek istiyorum.

Denetim eksiklikleri konusunu da vurguladım. MAPEG, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının denetimlerinde -tartışmalarımızda da vurgulamıştım- çok önemli konuları rapora geçirmediğini biz gözlemledik. Yani Çalışma Bakanlığı bir forklifti raporuna geçirmiş ama oradaki örneğin Sayıştayın

raporladığı çalışan eksikliği, nezaretçi eksikliği ya da havalandırmadaki sorunlar gibi pek çok konuyu, ATEX sertifikalı malzeme eksikliğini, bunları vurgulamamış. Aynı şey MAPEG için de geçerli. Dolayısıyla, evet, MAPEG, Çalışma Bakanlığı gibi birden fazla denetim, denetleyici kurum sorunu belki burada ifade ediliyor, buna da vurgu yapabiliriz ama esasında bu yapıların da denetlemekle ilgili yükümlülüklerini yerine getirmediğini biz görüyoruz. Dolayısıyla bu soruşturmaya katılmalılar, sorumlu olmalılar bu katliamdan.

Örgütlenmedeki sorunlara da değinmek istiyorum. Burada yine sarı sendikacılığı tartıştık; sarı sendikacılığın ne olduğu, yandaş sendikacılığın ne olduğu konusunu tartıştık. Bence bu tartışma çok değerli bir tartışmaydı çünkü Türkiye’de ucuz emek rejimi var ve bu ucuz emek rejiminin dayandığı temel nokta işçiyi zayıflatmak, işçiyi zayıflatıkça sömürü oranını daha da yükseltmek; çünkü teknolojiyle “know-how”la, bilgiyle üretimi yapmak ve buradan bir artı değer elde etmek değil de işçinin alın terini daha çok harcatarak, daha çok emek yoğun çalıştırarak bir sermaye birikim süreci Türkiye’ye dayatılıyor, bu yıllardır böyle. Dolayısıyla, bu, neoliberal politikaların da bir tezahürü, işçi sınıfı parçalanıyor, sendikaları zayıflatılıyor, örgütlenmeleri zayıflatılıyor ve hakları ellerinden alınıyor, işçi sınıfının kazandığı haklar yasalarla ellerinden alınıyor. Böyle bir süreçteyiz. Burada ne olmuş? GMİS diye bir sendika var fakat bu sendikanın başlıca görevlerinden bir tanesi işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri konusunda gerekli uyarıları yapmak, bu konuda gerekiyorsa işçilerin çalışmama hakkını kullanmasına teşvik etmek, yasalardaki haklarını kullanmak; örneğin, grev hakkını kullanmak; şalteri indirerek TTK’yi de, Amasra Müessesesini de, Polyak’ı da, diğerlerini de uyarmak, bunları sarsmak. Dolayısıyla işçinin üretimde inisiyatif almasını, karar süreçlerine katılmasını, kendi yaşamı üzerinde söz ve karar sahibi olmasını sağlayacak mekanizmalar olarak bağımsız sendikalara ihtiyaç var fakat sermayeden ya da devletten, hükümetten bağımsız sendikalar ne yazık ki Türkiye’de kriminalize ediliyorlar ve çalışma alanlarından uzaklaştırılıyorlar, onların son derece haklı talepleri suçmuş gibi gösteriliyor. Dolayısıyla bu, işçiyi zayıflatan, sermayenin elini güçlendiren ya da neoliberal politikalarının savunucusu, uygulayıcısı olan hükümetlerin elini güçlendiren örgütlenme anlayışının terk edilmesi, işçilere güç verilmesi gerekiyor. İşçilere güç verirken inanıyorum ki işçiler kendi hayatlarını tehdit eden konuları mutlaka tespit edeceklerdir ve önleyici olacaktır. Eğer proaktif bir çözüm üretilmesini savunuyorsak işçi sağlığı iş güvenliğiyle ilgili olarak, 6331 sayılı Kanun ilk çıkarken böyle söylediniz yani siz dediniz ki: “Artık iş cinayetleri için sıfır tolerans, sıfır iş kazası olacak çünkü biz proaktif bir yasa çıkartıyoruz.” Ama o yasayı da uygulamıyorsunuz, aynı zamanda o yasanın iş yerlerindeki savunucusu olacak ve gerçekten yaşam hakkını koruyacak olan işçinin gücünü tırpanlıyorsunuz. Oradaki iş sağlığı güvenliği kurulları da kağıt üzerinde kalıyor, iş güvenliği uzmanları da zaten parasını patronlardan alıyor. Dolayısıyla bu mekanizmada örgütlenme önündeki engellerin kaldırılması, sendikaların bağımsızlığına saygı duyulması, sendikal örgütlenmelerin önündeki engellerin kaldırılması, işçilerin üretimde söz, yetki, karar sahibi olması sağlanmalıdır ki biz ancak sadece madenlerde değil bütün iş yerlerinde iş cinayetlerini önleyebilelim.

Yine, büyük bir çürüme olduğunu tespit biz burada. Bu da bizim raporumuza girmeli. Yani aslında Türkiye’de yaşanan çürümenin bir tezahürünü biz TTK müesseselerinde, raporlarda ve tanık beyanlarında izlemiş olduk. O nedir? Siyasi öncelikli, liyakatsiz atamaların olması ve ayrımcılığın, ailelerin bize özellikle vurguladığı ayrımcılığın olması ve yolsuzluğun ve birçok sorunun yaşanması ve bunlara yöneticilerin seyirci kalması ya da bir parçası olmasıyla ile karşı karşıya kalıyoruz. Bu nedenle Amasra maden faciası mutlaka bu açılardan raporlandırılmalı.

Tabii ki biz raporlarımızda siyasetin buradaki rolünü vurgulayacağız dedik. Aynı zamanda siyasetin, enerji politikalarının da ben sorgulanması gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki buradaki maden kömürü belki sanayi için çıkartılıyor ama genel olarak kömür madenleri Türkiye’de çok yaygınlaştırılıyor ve

yerin üstündeki zenginlikler, kamunun olan, halkın olan, toplumun olan zeytin ağaçları, ekosistem, bütün varlıklar bir şirket bir miktar kâr etsin diye o şirkete tahsis ediliyor. Köylünün, yerel halkın çıkarları tamamen yok sayılarak ve hele de günümüzde iklim krizi başta olmak üzere doğal felaketler, özellikle halk sağlığı tehditleri görmezden gelinerek bu madenlere yol veriliyor. Bu politikaların sorgulanması gerektiğini düşünüyorum.

Dün Muğla'dan gelen ekoloji aktivistleri vardı ve Muğla'daki kömür madenlerine dair eleştirilerini dile getirdiler. Bu kömür madenlerinin işçilerin işlerini kaybetmeden, işçilerin gelir güvencesini sağlayarak kapatılmasını talep ediyorlar. Çünkü gerçekten “Yani ne kâr getiriyor bu madenler?” diye baktığımızda, zaten doğal varlıklarımızı yok ettiği için, oradaki ekosistemi tahrip ettiği için o kârlarını kesinlikle düşünmemek de gerekiyor. 21'inci yüzyılda yaşıyoruz çünkü başka enerji kaynaklarına ulaşma imkânları Türkiye'nin zaten var, enerji potansiyeli zaten bu madenlere ihtiyaç duymuyor Türkiye'nin. Bunu sorgulamalıyız.

Öte taraftan, biz bu madenlerle ya da bu termik santrallerle doğayı kirleterek, havayı kirleterek çok sayıda sağlık problemi yaratıyoruz. Bu sağlık problemlerinin insani boyutu ayrı bir trajedi, bir de öbür tarafta maliyeti var. Bu maliyetleri düşündüğümüz zaman kime hizmet ediyor termik santraller? Hangi anlayışa hizmet ediyor? Yani hem halk sağlığını ortadan kaldırıyoruz hem de Türkiye ekonomisine korkunç boyutlarda zarar veriyoruz.

Bakın, bu arkadaşların, Muğla EGEÇEP ve diğer kuruluşların raporları var, bunları çok iyi bir şekilde anlatıyor. Muğla için özel dosya yapmışlar; yine zamanımızı almamak için burada ifade etmiyorum hepsini, çok derin bir dosya. Burada şöyle tarif ediliyor: “Madenlerden adil çekilme.” Madenlerden adil çekilme, madenlerin ortadan kaldırılması ama o “adil”in altını doğru olması açısından çiziyorum; çalışanların ve yerel halkların ihtiyaçları doğrultusunda, onları zarara uğratmadan maden çıkış politikalarını bir an önce hayata geçirmeliyiz ki bu da raporumuzda yer almalıdır diye düşünüyorum.

Yine raporumuzda geride kalanlar yer almalı. Kadınlar... Bu örneğimizde, Amasra maden faciasında 42 can yitti. Bunların çoğu evliydi ve hepsi çok gençti; çok küçük, kundakta ya da okula bile gidemeyecek yaşlarda çocuklar bıraktılar arkalarında. Türkiye'de patriarkal bir sistem var; kadınlar kocalarını yitirdiler, eşlerini yitirdiler ve o kadınlara şöyle söylendi, Soma'da da bu söylenmişti: “Ekonomik destek vereceğiz, veriyoruz.”

Şimdi, burada iki tane noktanın altını daha çizmek istiyorum: Bir, ekonomik destek vererek maden katliamlarında yaşamını yitiren insanların kayıplarını gideremeyiz yani canın yerini hiçbir şey almaz. Çocuklar babasız kalıyor, anne babalar evlatsız kalıyor ve yalnız kalıyorlar. Biz ne kadar ekonomik güvenceyi yansıtabilsek de tabii ki bu bir sorumluluktur, bunu yapmak gerekiyor ancak bu insanlar hayatta tek başına kalıyorlar. Bu kadınlar Bartın'da, Amasra'da yalnız yaşayacaklar bundan sonra ya da yalnız yaşamamaları için patriarkal baskı altında kalacaklar. Onların üzerinde bir ekonomik kontrol mekanizması aile büyükleri, erkekler tarafından ve çevresi tarafından, akrabaları tarafından daha da artırılacak. Bazı ifadelerde var, kendi avukatlarını bile seçemez durumdalar yani kadınlar avukatlarını bile seçemiyorlar, kayınbabaları “Efendim, gelin anlamaz; biz avukatı şu avukat olsun istiyoruz.” diyorlar ve kadının söz hakkı dahi olamıyor. Öte taraftan, yine, burada vurguladık, anne babalar da en yakın dayanaklarını yitiriyorlar, onların da ekonomik olarak desteklenmesi... Ama eşlerden alıp anne babaya vermek şeklinde değil de ayrı bir mekanizma olarak bunu, burada mutlaka düzenlememiz gerekiyor. Eşlerden alıp anne babaya değil eşlere ve anne babaya ayrı ekonomik destekleri sunmamız gerekiyor.

Yani bitirdim demek isterdim ama birkaç şey daha var, bunları söylemeye devam etmem gerekiyor. Öncelikle şöyle toparlamak istiyorum: Biz Türkiye Taşkömürü Kurumunun 2000 ve 2022 arası yatırım programlarını incelemedik, uzmanlarımızın bunları incelemesi gerekiyor. TTK genelinde ve ATİM özelinde 2000 ve 2022 arası yıllık planlanan ve gerçekleşen yatırımların ilgili yılın dolar kuruna göre çevrilerek bir grafiklendirilmesi lazım. Acaba yatırım konusunda bu iddialarımız ne kadar gerçek? Onu görmemiz gerekiyor. ATİM özelinde, 2018 yılında planlanan Havalandırma Modernizasyon Projesi’ne ait ödeneğin kaç kere ve hangi kararlarla revize edildiğinin, revize gerekçelerinin de bu raporda ifade edilmesi gerekir. ATİM’deki mevcut çalışmaların uygulama projesine uygun olup olmadığının tespit edilmesi için son on yıl, son onaylı proje ile mevcut 2022 Galeri Planı’nın karşılaştırılması gerekiyor, onun uzmanlarımıza verilmesi gerekiyor.

MAPEG’in 2022 tarihli ATİM İşletme Projesi’nin havalandırma bölümü var. Bununla ilgili yer altı madenciliklerinin dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle yeni çalışma yerlerinin açılması veya eski çalışma yerlerinin kapanması durumunda hava akımı dağılışında değişiklikler olabileceğine dair bilgiler var ve gaz ve toz problemlerinin fazla olduğu ocaklarda yeterli hava göndermek suretiyle gaz ve toz ocak dışına taşınmakta ve ocak havasının toz ve gaz konsantrasyonu tehlike sınırları altında tutulmalıdır. Gaz ve toz patlaması risklerini azaltmada havalandırmanın önemi bilinmesine rağmen yetersiz havalandırma ile üretime devam edilmiş, bunun vurgulanması gerekiyor.

ATİM’le aynı rezervde çalışan “Hattat” isimli özel işletmenin kuyularının derinliğinden burada bahsedilmeli. Yani bizim inceleme yaptığımız ATİM’in kuyu derinliği eksi 250 iken aynı rezerv alanında olan Hattatın -benim öğrenebildiğim kadarıyla- en kısa kuyusunun 570 metre olduğu söyleniyor; üstelik de üretim de yapmıyor bu firma. Bunların değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Orada gördük, gittiğimizde, yer üstünü incelediğimizde ATİM kuyusunu gördük, ATİM kuyusunun çok yakınında Hattat 3 kuyusunu gördük. Yani bir havzada nasıl böyle bir şey olabiliyor? Neden Amasra ATİM’in kuyusu bu kadar, eksi 350’lere kadar üretim inmişken yerinde duruyor, eksi 250’de duruyor, bu tasarruflar neden böyle veriliyor? Bunların burada iyice açıklanması gerekiyor.

Kömür tozu ölçümleri ve alınan önlemlere dair incelemelerin rapora yansımaları gerekiyor. Son altı aylık dönem içerisinde yapılan denetimlerde üretim alanlarında patlayabilir ve solunabilir toz ölçümleri yapılmış mı? Bu raporda yer alması gerekiyor. Ölçüm sonuçları mevzuat sınırlarının üzerinde mi? Bunların yapılması gerekiyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSB) tarafından yapılan son ölçümde ikinci kartiye toz ölçümü mevzuat sınırının üzerinde olmasına rağmen bu durum denetim raporunun sonuç kısmına yazılmamış. Bunun hiçbir yaptırımı olmayacak mı diye soruyorum. Bundan bahsedilmesi gerek bu raporda.

Ocakta bir tahlisiye ekibinin olup olmadığını ve acil durumlarda ekipmanların ulaşılabilirliği sorgulanmalı. Çünkü biz oraya gittiğimizde aslında aklımıza gelmedi, dediler ki: “Patlama olduğunda tahlisiye ekibinin konumlandığı yer kuyuya 500 metre mesafede başka bir yerde.” Ama keşke biz o anda orayı da görelim deseydik Başkan, oraya da gitseydik ama gitmedik. Bize yeni yapılan yeri gösterdiler ama gördük ki, zaman o kadar önemli ki orada çünkü o maskeler sadece yarım saat, kırk beş dakika yaşamı koruyabiliyor. Tahlisiye ekibinin burada olup olmadığı bile soru işareti, bununla ilgili ciddi sorular var. Bu konunun iyice bu raporunuzda yer alması gerektiğini düşünüyoruz.

Kozlu, Karadon, Soma katliamlarından ders alındı mı? Bu, raporumuzda olmalı diye düşünüyoruz. Kozlu, Karadon, Soma katliamlarında hazırlanan bilirkişi raporlarında tespit edilen madencilik kusurları neydi, Amasra’da tekrar eden sorunlar, durumlar neler? Bunları kıyaslayabiliriz. Ben şimdi yapabilirim

ama çok yoruldunuz, o yüzden yapmıyorum; elimde var ama bu konuda bir kıyaslama yaptığımızda hem savcılık fezlekesi hem de diğer bilgiler doğrultusunda aynı handikap içerisine düşüldüğünü, aynı hataların yapıldığını görüyoruz. Uzmanlarımızdan ricamız, bu konulara da yer verilmesidir.

Son cümlem şu: Savcı fezlekesi temel olarak bilirkişi raporuna dayandırılmış. Bunu olumlu buluyorum fakat eksikleri var çünkü bilirkişi raporunda da belirtiyor ve bizim yaptığımız araştırmalarda da gördük ki aslında meseleler sadece Amasra'yla sınırlı değil, aynı zamanda ve hatta özellikle siyasetle ve TTK Genel Müdürlüğüyle, oradaki tasarruflarla bağlantılı ve çok direkt olarak bağlantılı. Dolayısıyla şöyle olmalı: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, TTK Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, TTK Genel Müdür Yardımcısı, savcılıkta sorumluluğu tespit edilecek olan diğer TTK yetkilileri de bu fezlekenin içerisinde, savcılık fezlekesinin içerisinde olmalıdır. Bizim raporumuz da buradaki yetkililerin sorumluluğuna ve siyasetin sorumluluğuna mutlaka ve mutlaka vurgu yapmalıdır.

Başka eksliğimiz var mıydı diye bakıyorum. Evet, hepimizin gözü aydın, bitti.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Evet, Serpil Hanım teşekkür ediyorum.

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Çok özür diliyorum, bir dakika...

Bir de bu Komisyonun mutlaka Amasra Müessesesinin altına inmesi gerekiyor, bunu vurgulamayı unuttum. Yaptığımız gözlem yeterli değil. Bütün bu bilgiler nasıl eksikken rapor düzenlemek mümkün değilse yerin altına inmeden Amasra maden katliamının neden gerçekleştiğini bilmemiz de mümkün değil. Ben TTK'nin bize sunduğu gerekçeleri kabul etmiyorum. Gerekirse bir bilirkişi görüşü almamız gerekiyor ve ne yapılması gerekiyorsa hızla harekete geçip Amasra Müessesesindeki katliamın yaşandığı ocağın havasının temizlenmesi, soğutulması işlemlerinin tamamlanmasının ve bu Komisyonun bu madene inerek gözlemlerini yapmasının ve raporunu da burada edindiği bilgilere dayandırarak yapmasının hayati derecede önemli olduğunu düşünüyorum ve yine bir kez daha söylemek istiyorum ki ben bu masada TTK yetkilileriyle birlikte bu konu üzerinde çalışmanın da çok ciddi handikapları olduğunu gözlemledim.

Tekrar teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Serpil Hanım, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bürokratlar, uzmanlar, bilim insanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, biraz sonra belgeleriyle ve verileriyle yapacağım açıklama aslında Amasra Komisyonunun da seyrini değiştirecek; TTK'nin yaptığı, ortaya koyduğu varsayımı bir ölçüde ortadan kaldıran, aynı zamanda yeni verilen 196 sayfalık fezlekenin de aslında eksikliğini ortaya koyan ve patlamanın neden, nerede ve hangi ateşleyiciyle gerçekleştiğini de ortaya koyan bir ispat olacak.

Şimdi, öncelikle, bugüne kadar Türkiye Taşkömürü Kurumunun bizim Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin imza atarak verdiği yaklaşık 100 soruya gönderdiği cevapların bu kadar geç gelmesi ve Komisyonun da süresini neredeyse tamamlamak üzereyken gelmesi, Komisyonun yasal olan bir aylık uzatma süresini kullanmasını doğal olarak zorunlu hâle getiriyor. Aynı zamanda, yine geçen hafta içinde Türkiye Taşkömürü Kurumunun yanıtları bize geldi, geçtiğimiz birkaç gün içinde de savcılığın fezlekesi yayınlandı. 196 sayfalık bir fezleke; içinde çeşitli ifadeler var, tespitler var, dolayısıyla bu

noktadan da tüm bunların incelenmesi, birbirleriyle olan bağının ve ilişkisinin analiz edilmesi için de yine bir aylık sürenin kullanılması gerekiyor. Diğer taraftan, bu fezlekeyi, 196 sayfalık fezlekeyi henüz rapor yazım ekibinin okumadan, TTK'nin sorularımıza verdiği yazılı yanıtları incelemeden bir rapor hazırlamasıysa olacak iş değil; dolayısıyla bu bakımdan sürenin uzatılması gerekiyor.

Şimdi, konunun içeriğine gelelim. Şöyle, TTK'nin bizim verdiğimiz sorulara gönderdiği yanıtlarda... Bakın, burada ölçekli olarak çıkardığımız -bu "kot haritası" diyelim- etkilenme alanlarını belirledik yani bunlar hayatını kaybeden madencilerin ve o süreçte çalışan maden işçilerinin bulunduğu kartiyeler. Bunlar nereler? 320'i kotu var yani patlamanın gerçekleştiği, üzerinde durduğumuz kısım; 350 kotu var; yine 310 ve 350 kotu arasındaki diğer patlatmanın yapıldığı kısım. Ve etkilenme alanları da yine 301'inci rekup yani 300 lağım kısmına çıkıyor, aynı zamanda da yine 350'de bulunan kısım ve burada da bir tahribat alanı var yani asıl yıkıcı, yanıcı ve boğucu etkinin toplandığı kısım var. "Bu kısım da neresi?" dersek, yine 320 kotunun içindeki galerinin bir bölümünü içine alıyor, 300 ve 350 kotlarının lağım kısımlarını içine alan kısımda oldukça yıkıcı bir etki var. Diğer taraftan, yine gelen yanıtlarda konveyörlerin yerlerini ve hangi numaradaki konveyörün yine nerede olduğunu -çünkü direkt ATEX konusuyla da ilgili bu konveyörler- bakın, onları yine burada yerleştirdik, burada var.

Evet, şimdi, konuya biraz daha yaklaşalım. Şimdi, Türkiye Taşkömürü Kurumu bize sensörlerin bulunduğu haritayı gönderdi, bizim talebimiz üzerine gönderdi. Şimdi, bu sensörlerle ilgili gönderilen harita, Türkiye Taşkömürü Kurumunun daha önce Meclis Araştırması Komisyonuna sunduğu, sensör bilgilerinin verildiği bu haritayla aynı değil, bir kere farklı. Bakın, bu farklılık bile şu anda bu Komisyonun bir aylık yasal uzatma süresini kullanmasını başlı başına zorunlu kılıyor, bu bile. Şimdi bakalım, ne gibi bir farklılık var: Burada 320 kotunda CH-27 metan gazı sensörü arından 60-70 metre uzaktayken TTK'nin sorularımıza verdiği yanıtta -resmî olarak gönderdiği- bu ölçekli çıkardığımız haritadaysa arına 15-20 metre mesafede. Ya, bu nasıl bir hata, bunu açıklamamız gerekiyor, neden farklı olduğunu açıklamamız gerekiyor. Kaldı ki yine farklılıklar bununla da sınırlı değil, aynı zamanda 350 kotundaki 32 numaralı ve 25 numaralı metan gazı sensörlerinin de yeri bize daha önce sunduğunuz sensörlerin yerleriyle oldukça farklı.

Şimdi, diğer taraftan, bakın, yine yanıltıcı bilgilerden hareket edelim. Şimdi, burada patlamanın gerçekleştiği 320 kotunu görüyoruz, bu kotun da 4 tane pervaneyle beslendiğini biliyoruz; bu bize verilen kot haritasında bakın, 3 tane -hemen 320 kotunun başında yani konumunu söylüyorum- pervane var, 2 tane de 350 kotunda pervane var. Dolayısıyla, Komisyon üyeleri hâliyle, 320 kotunun girişindeki pervanelerin 2'sinden havasını alıyor, 2 tane 350'den diye düşünüyor. Hâlbuki durum oldukça farklı, gerçek bambaşka. Gerçek şu... Bakın, bu da havalandırma planı, gelen yanıtlarda. Şimdi, öncelikle şunu ifade edeyim: Şu tablo o kadar eksik bir tablo ki bakın, şurada görmediğiniz yani burada TTK'nin bize vermediği şu kısımda çalışan 11 madenci var; bakın, 11. 10'u kurtuluyor, maskelerini takıyorlar, merkez gaz izlemeyle sabit bir ocak içi hattan telefon trafiği oluyor, ayağı boşaltıyorlar, 1 kişi de, Yener Saygın zehirlenerek hayatını kaybediyor; o kısmı burada göremiyoruz. Bu, çok kritik bir eksiklik; şimdi birazdan nedenini açıklayacağım. Aynı zamanda, bakın, bu hattın üstünü de göremiyoruz hatta -birazdan detayını anlatacağım ama- burada gördüğünüz 320 kalın damar ile 310 tavan damar arasında yani yine hemen onun üstüne denk gelen ama şu planda görmediğimiz, daha önce çalışılmış bir pano var, üretim ayağı var; hemen bunun üstünde. Üstündeki bu ayağın 320 kotuna olan mesafesi 30 metre; bununla ilgili bilgi de yine bize verilen yanıtta mevcut. Sorduğumuz sorulara gelen yanıt, size hemen okuyayım, diyoruz ki: "320 kalın damar hazırlık galerisi üzerinde daha önce çalışılmış üretim panosu var mıdır, varsa kaç metre üzerindedir?" Ne kadar yakın, o kadar tehlikeli. Düşünün ki sondaj deliğini bile 25 metre açıyorsunuz; öyle bir durum. Gelen yanıtta "Hazırlık galerisinin üzerinde -297, -236

tavan damar panosu çalışılmıştır...” Daha önce çalışılmış. “...33 metre topuk mesafesi bulunmaktadır.” diyor; 33 metre. Ve burası bir gaz deposu, yapılan sondajla bu galeriden 320 galerisine bir metan gazı sızması, birikmesi olması mümkün.

Şimdi, bakın, devam edelim, havalandırma ile ilgili kısma gelelim. Şöyle göstereyim: Gördüğünüz 320 kalın damar yani patlamanın gerçekleştiği kısım şurası olarak kabul ediliyor. Bakın, 2 tane vantilatör hemen 320 kotundaki bu çalışılan yani patlamanın olduğu galerinin hemen başında zaten ve o başındaki 2 tane vantilatör 350’ye gönderiyor, bakın kırmızı hatta, 350’nin... Pardon, bunlar zaten 350’deler. Şu kırmızı hatla birlikte arının arka tarafına nefeslikten vantüple birlikte havayı gönderiyor. Diğer, bakın, biraz önce size gösterdim, Komisyona sunulan kot harita planında görünmeyen kısımda da 2 vantüp var; onlar da yine 300 kotundan temiz havayı arına veriyor. 4 tane tali vantilatör var. 350 kotundaki, şurada görüldenden bir tanesi ise arızalanıyor. Yani demek istediğim şey şu: Havalandırma planında, bize teslim ettiğiniz, verdiğiniz planın üzerinde görünen ve 320 kalın damara yakın olan vantilatörler aslında orada değil, onlar 350 kotunda, arızalı olan da orada. Dolayısıyla, planda bir hata, aslında hata değil de bir yanıltma var, böyle bir durum var. Bu hatalı ama bununla da sınırlı kalmıyor; şimdi, havalandırma planının üzerinden kritik kısımlardan bir tanesine gelelim, şöyle size göstereyim: TTK’nin verdiği ölçekli, resmî rapora göre bu 320 kalın damarın yani bakın şuradaki, patlamanın olduğu düşünülen şu kısmın önündeki hemen 350-300 arasındaki nefeslik hattının altında daha önce çalışılmış kör bir galeri var; bu, 350 kotundaki kalın damar. Bu galeri tabii gaz deposu durumunda, çalışılan bir alan değil. Dolayısıyla bu alanda biriken bir gaz var. Bakalım bu galerinin önünde bir hava kapısı var mı 320’deki patlamanın olduğu yer ile buranın arasını kesen? Komisyona sunulan TTK’nin şemasına göre -bakıyorum- 2 tane hava kapısı var, yeri de belli; daha doğrusu, kapı var da hava kapısı mı, o da meçhul. Şimdi, bakın, 2 tane burada var. Geliyorum, TTK’nin bize verdiği ölçekli plana göre hava kapılarının yeri, bize verilen plandaki gibi değil, farklı. Bize verilen plandaki hava kapısının bulunduğu yer 320 kalın damara doğrudan gazın boşalabileceği ve akabileceği şekilde iken bize verilen yeni plandaysa yine 2 tane hava kapısı görünüyor ama o 350 kör galerinin önü kapatılmış durumda.

Şimdi, bununla da kalmıyor, bir de üçüncü bir bilgi daha var. Bu üçüncü bilgiye göre ise bilirkişi raporu var. Bakın, bilirkişi raporu da burada. Bilirkişi raporunda ise 3 tane hava kapısı var. TTK’nin Komisyona sunduğu hava kapısı 2 tane; TTK’nin Komisyonun sorduğu sorulara verdiği yanıtlardaki 2 hava kapısının yeri farklı ve bu, çok şeyi değiştirir; bilirkişi raporuna esas teşkil eden bir başka planda 3 hava kapısı var. Evet, şimdi, neden böyle bir durum var, bu hava kapılarıyla ilgili nasıl bir soru işareti var, hemen onu size açıklayayım.

Evet, sorduğumuz sorulara göre “İşletmede nerelerde, kaç adet hava kapısı vardır, bu hava kapıları nasıl yönetilmektedir?” Okuyorum yanıtını: “+40 kotunda 2 adet, -100 kotunda 3 adet, -236 kotunda 2 adet, -175/-275 desandresinde 2 adet, -300/236 nefeslikte 2 adet, -300/236 2. rekup tavan ön nefeslikte 2 adet -şimdi geldik bizim aradığımız yere- -350/-320 ön nefeslik baş yukarıda,” -kaç adet olduğu belirtilmiyor yanıtta, hep belirterek giderken orada belirtilmiyor- “-300 1. rekup lağım üzerinde hareketli kapılar bulunmaktadır.” Şimdi, biz Sayıştay raporlarını incelerken denetçinin yazdığı cümlelerin akışındaki olağandışılığı bir ipucu olarak görür, peşinden gideriz. Adetler belirtilirken burada bize verilen yanıtta bu nefeslikte bulunan hava kapısının adedi belirtilmiyor. Şimdi, burada hava kapıları var mı, varsa nerede, neden bu kadar birbirleriyle çelişkili planlar yayınladınız, bugüne kadar tespit ettiniz? Bunların adı hava kapısı mıdır, hareketli kapı mıdır, sensörlü kapı mıdır? Yani ben olmadığını biliyorum ama yine de resmî olarak soruyorum. Kaldı ki bu kör 350 kalın damarın önündeki kapı, bizim yaptığımız araştırmalara göre bir hava kapısı değil, bir tel, “fens” yani gaz geçişine imkân veren ama maden işçisinin geçişine imkân vermeyen bir kapı. Açıkçası bu konuyla ilgili bizim ulaştığımız bilgiler

var yani tanık isterseniz tanık da var, onu demek istiyorum; o yüzden “Hayır, böyle bir şey yoktur.” falan demeye kalkacaksanız sonradan bunun, sizin ifadenizin doğru olmadığını söyleyebilecek kişiler olduğunu şimdiden bilmenizi istiyorum.

Evet, bir diğer konu -şimdi özüne doğru yaklaşıyorum aslında- elektrik planı, burada müessesenin elektrik planı var. İşte, devre kesiciler var, yol kesiciler var ve bunlar neyle ilgili? İşte, sensörler belirli bir seviyeyi geçince ne yapıyor? Yüzde 1,5’u geçince devre kesiciyi harekete geçiriyor. Devre kesici ne yapıyor? O, ilgili bölgedeki konveyörlerin de bağlı olduğu hattaki elektriği kesiyor. Ama ne yapıyor? Temiz havayı kesmiyor. Şimdi, TTK’nin de aslında savcılığın hazırladığı fezlekenin de dayandığı bir nokta var yani aslında varsayım şuna dayanıyor, diyor ki: “Burada 320 kalın damarda patlatmalar yapıldı, metan gazı seviyesi yükseldi, 1,5 seviyesine geldi; bunu 27 numaralı sensör algıladı, merkez gaz izleme servisinde de bu durum tespit edildi ve devre kesici kesti, elektrik kesildi ve sonrasında bu 320 kalın damardaki 2’nci patlatmayla birlikte de metan gazı seviyesi yükselince arın bölgesinde patlama oldu.” Yani tez bu. Şimdi, 196 sayfalık fezleke öyle bir fezleke, öyle bir fezleke ki güya bin seksener yıl hapis cezası isteniyor gibi görünüyor ama son kısımdaki kusurlar kısmında Emniyet fezlekesinde yer alan bu 2’nci patlatmanın barutçular tarafından usulsüz, mevzuata aykırı usullerle yapıldığıyla ilgili bu kısım gerekçe gösterilerek sorumluluk doğrudan barutçunun üzerine bırakılıyor. Yani fezleke anlatıyor, anlatıyor, anlatıyor, “Genel olarak şu tip hatalar var.” diyor, “Genel olarak bu hatalar var.” diyor ama kusurun arasına öyle bir madde yerleştirmiş ki patlamanın sebebinin mevzuata aykırı yapılan 2’nci patlatma olduğu sebebiyle barutçunun üzerine bırakacağı bir noktaya getirmiş. Artık buradaki tutukluların, şüphelilerin avukatları da oradan alacak, götürecektir ve netice itibarıyla patlamanın temel sebebi barutçu olacak.

Şimdi, teori nedir, ne diyorsunuz? Diyorsunuz ki: “1,5 seviyesini sensör geçtikten sonra bu bölgede bulunan elektriği kesti.” değil mi? Kesmedi, patlama olduğu ana kadar bu bölgedeki elektrik kesilmedi. Bakın neden kesilmedi? Bir elektrik mühendisi olarak söylüyorum, TTK’ye sorduğumuz sorulardan bir tanesi “Hangi sensörler, hangi devre kesicilerine bağlıdır?” sorusuydu ve “Bu devre kesiciler neredeki hangi elektrik ekipmanlarının enerjisini kesmektedir?” diye sorduk. Gelen yanıt, ek 3, bakın ne diyor? Diyor ki: “Sensörün adresi, sensör numarası ve tarih yani güncel. Bizim 1,69 seviyesine metan oranının çıktığını tespit ettiğimiz sensör 27 numaralı sensör.” Yani şu, arına en yakın olan sensör; bu, 1,69’a çıkıyor, 27 numaralı sensör. Bakın, verilen yanıtta ek 3 diyor ki: “24, 36, 27, 26, 80 numaralı sensörler eksi 300 2’nci rekup istasyonuna adreslenmiş.” Neresi eksi 300 2’nci rekup, bakın, şuradan göstereyim: Hani, bu bize verilen kot haritasında görünmeyen şu kısım var ya, 11 işçinin çalıştığı; o bölge. Yani, CH27 sensörü 1,69’a çıktığında, evet, devre kesici devreye girdi ama nerenin elektriğini kesen devre kesici devreye girdi? Eksi 300 2’nci rekup bölgesinin enerjisini kesti yani eksi 320 kotundaki konveyörleri besleyen hattaki enerji kesilmedi, devam etti.

Şimdi, bunu aynı zamanda tek hat şemalarıyla da bakın, gösterelim. Burada, bakın, bu ilgili eksi 300 2’nci rekuptaki devre kesiciye bağlı olan CH27 sensörünün tek hattı; bu, tek hat şeması. Bakın, sensör bağlı bir devre kesiciye; enerjisini buradan, trafo hattından alıyor, aynı zamanda -bakın, “yol vericiler” diyor- bu yol vericilerle birlikte, bu eksi 300 rekuptaki, 2’nci rekuptaki, oradaki konveyörlere vesairelere, onlara enerjisini veriyor sensör.

Bir hat daha var; bakın, o hat doğrudan sensörle ilgili olarak değil, onun devreyi kesemeyeceği bir hat, o hat üzerinden de normal havayla ilgili üniteler besleniyor. Sensörün kestiği devre kesici ise doğrudan bu konveyörlerin ve elektrikli ekipmanların enerjisini kesen kısım; burada.

Şimdi, ilginçlik nerede? Devam edelim, bakın, ilginçlik şurada: Şimdi, bir de burada CH37 sensörü var yani galerinin daha içinde olan sensör yani 27 numaralı sensör 1,69'u gösterdiğinde, 37 numaralı sensör de 1,2 civarlarında bir veri veriyor. Şimdi, bu sensörse bir başka devre kesiciye bağlı. Bakın, onun bağlı olduğu devre kesici ise -hemen resmî yanıtıtan bakıyoruz- “20, 28, 37, 34, 25, 78, 22, 23, 32, 21, 23, 22 numaralı sensörler” eksi 300 vinç dibi, burada bulunan devre kesiciye bağlı. Orada enerjiyi kesiyor. “Orası neresi?” dersiniz, orası da şurası: Bakın, eksi 350'nin de bağlı olduğu, aynı zamanda 300 kotunun daha sağ üst tarafının da yine, bağlı olduğu alandaki konveyörlerin ve elektrikli ekipmanların enerjisini kesiyor yani özetle 320 kotundaki 1,69'u, metanı gördüğümüz sensörün kestiği devre kesici kendi bulunduğu kattaki konveyörlerin enerjisini kesmiyor. Neye göre? TTK'nin verdiği resmî bilgiye göre. Aynı zamanda neye göre? Tek hat şemalarına göre. Elektrik mühendisi olduğum için bunu, bu dili okuyabiliyorum. Dolayısıyla da burada görünen o ki metan gazı galeride yükselirken 1,5 seviyesine geldiğinde ve 1,69 seviyesini geçtiği o noktaya geldiği anda dahi 320 kotunda elektrik var, elektrik kesilmemiş durumda. Eğer CH37 sensörü yani arın tarafında değil, daha içte bulunan sensörde metan gazı seviyesi yükselmiş olsaydı 1,5'u geçtiği an, evet, 320 kotundaki elektriği keserdi ama diğer sensörün bağlandığı devre kesici 320 kotundaki elektriksel ekipmanların enerjisini kesmedi.

Şimdi, buradan hareketle bir başka noktaya hemen gelelim, o da şu: Hava kapılarının bulunduğu nefeslik kısım. Bu, aslında bize, patlamanın da nerede gerçekleştiğini zaten veriyor. Bakın, şöyle göstereyim: Bakın, burada hayatını kaybeden madencilerin hayatını kaybetme nedenlerine göre ve yine TTK'nin verdiği şemaya da belirli bir ölçüde riayet eden bir sonuç çıkıyor. Bu “boğucu alan” dediğimiz kısım arına yakın olan, barutçunun da bulunduğu ve onunla birlikte yine yakınlarında bulunan maden işçilerinin hayatını kaybettiği kısım, burası zehirlendikleri alan; daha ileride yakıcı ve boğucu alan var yani hem yanıklar oluşmuş, aynı zamanda da zehirlenmişler; biraz daha ilerisinde yani galerinin girişine yakın olan kısım yakıcı, yıkıcı, boğucu yani en fazla hasarın olduğu yerden bahsediyoruz. Dolayısıyla 2 tane sensör de; burada daha önce verilen sensörün yeri tarafınızdan değiştirilip arına daha yakın hâle getirildiği için 2 sensör arasındaki mesafe artmış durumda, dolayısıyla da nefeslikte eksi 350 kotundaki kör damarın önünde tel fensli yani gerçek bir hava kapısı olmadığı için oradan gelen gaz ve aynı zamanda alt kottan gelen kirli hava çünkü bir temiz hava dönüşü yok orada; bunu da havalandırma planınızdan hareketle söylüyorum. Buradan gelen kirli hava birleştiği anda arında yapılan birinci patlatma sonrasında gelen metan gazı ve 1,69'a çıkan metan gazı o sensörü geçip ikinci sensöre ulaşmadan tam kavşak noktasında nefeslikten gelen gazla birlikte doluyor, birleşiyor ve kesilmeyen elektrik nedeniyle konveyörden gelen ateşlemeyle birlikte de grizu patlamasına sebep oluyor. Dolayısıyla burada özellikle savcılık fezlekesinin de kaçındığı, neredeyse elinden gelse tek kelime yazmayacağı, aynı zamanda da genel olarak başından beri görmezden gelinmeye çalışılan ATEX konusu bir kez daha ortaya çıkıyor. Patlama anında elektrik enerjisi kesilmedi, konveyörler çalışır ve enerjili durumdaydı, aynı zamanda da bu bölgede bulunan ATEX sertifikalı olması gereken konveyör hatlarının, motor vesaire çeşitli ekipmanında bir ATEX problemi var, ya ATEX özelliğini kaybetti ya da ATEX'li değildi, buradaki durum bu.

Şimdi, aynı zamanda bunu destekler nitelikte bir konu da şu, şuradan size söyleyeyim, o kadar çok... Çoklu doğrulama yapmak için çok noktada konu var. Şimdi şöyle, bakın, bir tarafı şu, bu yangının yani buradaki patlamanın odaklandığı ve en şiddetli olduğu yer 320'de nerede? Hem bunlar ifadelerde var hem de belgeli olarak var. Bakın, okuyorum, diyor ki: “Açık alevli yangın...” TTK'nin verdiği yanıt. Yani daha doğrusu bizim sorumuz şu: Facia sonrası ocakta açık alevli yangın oluşmuş mudur? Oluşmuş ise nerede, hangi uzunlukta ve hangi galeride oluşmuştur? Yanıt şu: “Açık alevli yangın sadece eksi 320 sağ kalın damar, üst taban yolu, desandre bölgesinde olduğu...” Ne demek? 300 kotu, birinci rekuptan yukarıya doğru tırmanış dönüşü var ya orası işte desandre kısmı, “Orada

olduğu...” diyor yani ne diyor? Yani yakıcı, yıkıcı ve boğucu bu alanda olduğunu söylüyor, açık alevli yangının sadece burada olduğunu söylüyor. Yani dolayısıyla grizu patlamasının olduğu yer de aslında hemen gözümüzün önünde duruyor, en yıkıcı olduğu yer zaten patlamanın olduğu yer, durum bu.

Diğer taraftan, diğer ifadelerle de bakıldığında mevcut elektrikçi Rıdvan Acet’in neredeyse yani olayın... Bir buçukta elektrik kesilmiş, işte “Dur, ben devre kesiciye bir bakayım, yol vericiyle ilgileneyim.” gibi hiçbir eğilimi yok zaten. Yürüyerek eksi 350 kotuna doğru giderken 301’inci rekup ayırımına yakın yani patlamanın olduğu yakın bir yerde maruz kaldığı için de çok ciddi bir zarar görüyor ve hayatını kaybediyor. Şimdi, burada, üzerinde durmamız gereken... Yani dolayısıyla, tüm bu açıklamalarla birlikte bugüne kadarki zorlama yapılan açıklamaların teknik dayanağı zaten sorunluymuş, teknik dayanağını neredeyse bütünüyle kaybetmiş durumda ve özellikle sürekli sorulan “Grizu birikti ama neyle patladı, ateşleyici neydi?” sorusunun yanıtı böylece ortaya çıkmış oldu. O nedenle, savcılığın da fezlekesini yeniden gözden geçirmesi gerekiyor.

Şimdi, diğer tarafta, bilirkişi raporunda patlamanın diyor ki: “Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Amasra Taşkömürü işletmesi müessesesinde 14 Ekim 2022 saat 18.00’de meydana gelen patlama, grizu patlaması...” Bilirkişi raporu. Şimdi, savcılığın yayımladığı fezleke. Fezlekede diyor ki: “Amasra Taşkömürü işletme müessesesi uhdesinde bulunan yer altı kömür ocağında 14/10/2022 günü saat 18.15 sıralarında.” Ya, ne oldu da 18.00’deki patlama 18.15 sıralarında oldu? Yani bir saniyede patlamadan kaynaklanan alevin 800 metre ilerlediği bir yerde bu nasıl bir hata payı ve neden? Bu neyin alt yapısını hazırlıyor? Bu da önemli bir konu.

Diğer taraftan, soruyorum: Eksi 297, eksi 236 taban damar panosu çalışıldığı hâlde sizin yayımladığınız hiçbir raporda ve haritada kot bilgisi bir şekilde neden verilmiyor, neden yok, neden bu pano yok? Bu çalışılmış pano yok.

Diğer bir konu, işçi sayısı, işçi konusu. Yani gerçekten savcılık fezlekesi de işçi sayısındaki eksiklikten öyle güzel “Nasıl bahsetmem acaba” diye bakmış ki aynı ATEX’te olduğu gibi bunda da problem var. Şimdi, probleme bakalım, problem nedir, ona bir bakalım. Normalde hazırlık galerilerinde 1 ustayla birlikte 2-3 yedek işçi çalışır. Şimdi, yedek kavramına yardımcı işçi diyelim biz 1 usta 2-3 yardımcı çalışacak değil mi? Peki, burada bakalım ne çalışıyor? 1’inci kartiyede daha doğrusu şöyle, hazırlık galerisi eksi 320 kotu yani patlamanın olduğu yerde 1 usta 2-3 yardımcı işçi çalışması gereken yer, aralarında böyle bu oran olması lazım. 1 usta var 12 de yardımcı işçi var, 1 usta 12 yardımcı. Geçmiş olsun demek isterdim ama maalesef bu cümlelerin sonunda Allah rahmet eylesin demek zorunda kalıyoruz, hepsi hayatını kaybetti. Şimdi, burada 1 usta, devam edelim 350 kotunda değil mi? Ne olması gerekli? 1 usta 2 de yardımcısı olacak değil mi? Evet, 2 de yardımcısı olacak. Ne diyor: “3 usta 14 yardımcı.” Bu, ne bu? Yani dilim varmıyor söylemeye ama bu cinayete teşebbüs.

Şimdi, bu konunun üstünde neden durulmuyor ona bir gelemim. Ben size, TTK kurumu yetkililerine daha ilk toplantıda bir soru sordum, bir türlü bunun belgesi gelmedi. Ya, diyorum ki: Amasra Müessesesinde bir işçi açığı var, teknik personel açığı var bu size bildirildi mi, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğüne bildirildi mi, yönetim kuruluna bildirildi mi? Bildirildiyse bana belgesini verin. Belge ya, altında imzalı, kaşeli belge istiyorum; belge melge verilmiyor. Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğüne soruyorum diyorum ki: Enerji Bakanlığına eksik işçiyle ilgili açığın kapatılması için başvuru yaptınız mı dilekçe verdiniz mi? Verdiyseniz belgesini verin, altında imzalı, kaşeli belgelileri verin.” diyorum. Belge yok, vermiyorsunuz. Ya, versenize! Ne var? Kim saklanıyor? Kim korunmaya, kim adaletten kaçırılmaya çalışılıyor? Var mı, yok mu? Soruyorum size, var mı, talep ettiniz mi Genel Müdürlük olarak? Evet mi, hayır mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Vekilim, belli periyotlarla dönem dönem...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - O zaman taleplerin belgesini istiyorum. Ya, verin şu belgeyi! Arayın lütfen, şimdi ara verilecekse Kurumun Genel Müdürlüğünü arayın, göndersinler size ve şu Komisyon devam ederken verin. Ben peşini bırakmayacağım bu işçi sayısındaki eksikliğin nereye kadar iletilip, çözülüp nereye kadar çözülmediğini. Cinayet bu! 1 usta ile 12 yardımcı çalışıyor. Eksi 320 kotunda, grizu patlamasının olduğu yerde hepsi hayatını kaybetti. Maskelerini takamadı diğer kottakilerin çoğu. Hayatını kaybeden 42 madencinin 30'u üç yıllık tecrübeli, üç yıl; tecrübeli değil yani. Diğerlerini de kimse usta zannetmesin, diğerlerinin de 4'ü barutçu, birçoğu nezaretçi. Dolayısıyla işçilerle birlikte orada sabit bulunan toplam 4 usta var, 42 işçide, 42 çalışanda 4 usta var; çok acı bir durum.

Diğer taraftan, şu soruların cevabını da almamız gerekiyor: En az 2 elektrikçi olması gerekiyor maden ocağında, 1 kişi var. Neden, kim izin verdi ikinciye? İzin gerekçesi ne? Bakın, merkez gaz izleme servisi metan gazı yükselince, diğer, yer üstünde -biri yer üstünde olacak, biri yer altında olacak elektrikçilerin- bulunan elektrikçinin bulunması gereken yeri arıyor, telefonu açan yok. Ne diyelim? “Geçmiş olsun.” mu diyeceğiz? Allah rahmet eylesin. Nerede ikinci? Kim izin verdi? Mazereti neydi?

Geliyorum, devam ediyorum. 2 gaz izleme operatörünün olması lazım, yok gaz izleme operatörünün ikincisi. O da en az 2 kişi olması gerekiyor. Karadon'da yaşanmış bir tecrübe var, ikinci gaz izleme operatörü yok. Şimdi, tesadüfen mi yok? Hayır, tesadüfen falan filan değil, bilerek, isteyerek, ısrar ederek orada ikinci operatörün olması engellenmiş durumda. 10 Temmuz 2020 yılında dilekçe veriyor gaz izleme operatörlerinden biri, diyor ki: “Bakın, tek çalışmak zorunda kalıyorum. Bu hayati bir tehlike. İhtiyaçlarımı gidermek için ayrılısam, metan gazı yükselse grizu patlaması olabilir.” Oldu zaten Karadon'da daha önce. “Bir şey olursa mahkemede beni suçlamayın, ben şimdiden yazıyorum.” diye dilekçesini, resmî dilekçesini veriyor, sayı numarası var. Bakın, o kadar ifade okuduk, ifadelerde hep şu söylendi: “Uygun olmayan talimatlar verildi birçok yerde ama biz bunu sözlü olarak ifade ettik, yazılı olarak bildirmediğimiz.” Şimdi o kişilerin bir kısmı hapiste biliyor musunuz, yazılı olarak bildirmediği için. Yazılı olarak bildirene ne oldu? Ya, dilekçe işleme konulmadı yani işleme konulmadı değil, alındı diye, sayı numarası da var ama gereği yapılmadı. Şimdi ben bunu sorarım burada neden ikinci gaz izleme operatörü yok?” diye sorarım. Şimdi soracağım ama aynı zamanda nedenini de size açıklayacağım.

Bakın, açıklayalım, sebebi şu: Şimdi bir dilekçe verdik Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bakın burada dilekçe; bugün verdim, bugün. Verdiğim dilekçede diyorum ki ENERJİ BİR-SEN sendikasının yetkilileri bu Komisyona gelecek, KESK'in gelecek -ilgili bağlı sendikasının yetkilileri- TÜRKİYE KAMU-SEN'in; bu 3'ünün de üyeleri var Amasra Müessesesinde yani üyeleri olanları baz aldım. Şimdi niye bunu söylüyorum, onu anlatayım: Buranın ENERJİ BİR-SEN temsilcisi, Başkanı kim? Mevlüt Kavak diye birisi; güvenlik görevlisi kendisi. Yardımcısı kim? İşletme Müdürü Selçuk Ekmekçi; tutuklu. Birçok ifadeye bakarsanız, mühendisinden tutun nezaretçisine, nezaretçisinden işçisine “Selçuk Ekmekçi'den aldık talimatları.” diyen birçok kişiyi göreceksiniz. İşletme Müdürü Selçuk Ekmekçi ENERJİ BİR-SEN'in temsilcisi. Böyle iş olur mu? İşletme Müdürü seviyesinde sendika temsilcisi olunur mu? İşçi orada özgür iradesiyle istediği sendikayı nasıl seçecek? Kendi sendikana üye olanı belirli bir göreve gönder, daha rahat görevlere gönder, yer altından parasını alsın yer üstüne çıkar, yer üstünde daha rahat göreve getir, onları yap, et ve bu iddiaların olmasına zemin hazırla. Böyle iş olur mu? Soracağız bunları ENERJİ BİR-SEN'e, bunları soracağız. Diğer taraftan Şeref Odabaşı var; yine ENERJİ BİR-SEN'in temsilcisi, memur. ENERJİ BİR-SEN'in temsilcisi Mehmet Kuzeyi var, maden teknikeri. Bu kişinin normal koşullarda nerede çalışıyor olması gerekiyor biliyor musunuz? 10 Temmuz

2020 tarihinde gaz izleme operatörünün yaptığı resmî başvuru ve şikâyetin içinde aynı zamanda Mehmet Kuzeyi'nin gaz izleme servisinde görevli olduğu hâlde oradan alındığı yazıyor. Alınıp daha rahat bir göreve kendisi aktarılıyor. Niye? Çünkü Mehmet Kuzeyi ENERJİ BİR-SEN'in temsilcisi durumunda, istediği yere geçiş yapabilir. Ne oldu? Ama Armutçuk Müessesesinden Cüneyt Yamudi geldi, değil mi? Müessese Müdür Vekili olarak geldi, facia gerçekleşikten sonra orada bir dönem çalıştı, sonra Komisyonun da bir kısım ilgisini çeken bir durum yaşandı; Amasra Müessesesindeki maden işçileri Cüneyt Yamudi oradan alınınca bir eylem yaptı. İlginç bir durum değil mi? Yani amir, bir mühendis, müessese müdür vekili geliyor, gidiyor diye eylem yaptılar "Hayır, gitmesin. Biz liyakati savunuyoruz, istiyoruz." diye değil mi? Araştırdım. Bu Mehmet Kuzeyi'ni faciadan sonra Cüneyt Yamudi alıyor, tekrar gaz izleme servisine veriyor. Bakın, tekrar veriyor. Doğru. Çok geç kalınmış. Veriyor, sonra ne oluyor biliyor musunuz? Cüneyt Yamudi buradan gittikten, gönderildikten sonra Mehmet Kuzeyi tekrar gaz izleme servisinde alınıyor. Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Ya, biz burada boşuna mı toplantı yapıyoruz! Yazıklar olsun ya! Siz, TTK Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı olarak, yönetim kurulu üyeleri olarak buna müdahale edemiyor musunuz? Böyle bir şey olamaz ya! Patlama olmuş, merkez gaz izleme servisinde eksik personel var. Merkez gaz izleme servisindeki kişi, sizin bu tedbiri almamanız yüzünden -10 kişinin eksi 300 kotunun ikinci rekubunda hayatını kurtaran bu gaz izleme operatörü var ya- belki de hapse girecek ya! "Bir yandan ocak içi hattan bir yeri aradı, telsizden ötekini aradı, o sırada birine bağırdı, dur, birini aradı, o telefon çaldı, açan olmadı 'Sonra şunu arayayım.' dedi de aynı zamanda 5 telefonla, telsizle bir yerleri daha aramadı" diye, o, tek ve yalnız bıraktığınız adam belki de hapse girecek, 10 kişinin hayatını kurtaran adam hapse girecek ya belki de. Ne yaptınız? Bu adamı, Mehmet Kuzeyi'ni ne yaptınız? Ya, bu adamı niye alıyorsunuz oradan? İnatla, patlama olduktan sonra bile birileri bir şeyi doğru yapmaya çalışmış, oraya gelmiş, ENERJİ BİR-SEN temsilcisi diye adamı almışlar, gene merkez gaz izleme servisinde alınıyor. Yok ya, olmuyor. Yani ben, sakın sakın, teknik gerekçeleriyle konuyu anlatmaya çalışıyorum, şurası artık bardağı taşıyor ya. Alın ya şu adamı, koyun merkez gaz izleme servisine. Ya, illa Cumhurbaşkanı mı yazacak? Bizim Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu çıkıp grup toplantısında mı söyleyecek "Şu isimdeki kişiyi şuraya koyun." diye? Yapın ya artık! Ya korkun, korkun biraz ya. Böyle bir durum. Düzeltildi.

Şimdi, diğer taraftan, konuları... Dört vantilatörle beslenen bir yer. Normalde burada bu hatta kontrol sondajları yapılıyor, kontrol sondajı da 25 metre olarak yapılıyor. 25 metre deliyorsunuz bir şeyle ve neticede 10 metre ilerleyince o 15 metreyi arkada topuk, güvenli hat olarak bırakıyorsunuz, tekrar 25 metre deliyorsunuz. 10 metre ilerliyorsunuz, 25 metre deliyorsunuz, sistem böyle. Böyle 25 metre 25 metre gidiyor, Amasra Müessesesi de müesseselerin içinde en fazla metan gazı oranı olan müessese, böyle bir durum var.

Şimdi, bu benim anlayamadığım kısım şu: Bakın, burada yine bizim sorduğumuz sorulara TTK'nin verdiği yanıtlar var, TTK'de bulunan sondaj makinelerinin listesi var burada. Bakın listede, Amasra'da yani Türkiye Taşkömürü Kurumunda, TTK'de böyle 100 metre delen sondaj makinesi de var 400 metre delen sondaj makinesi de var. Hadi onları getiremediniz, gelmedi; hani metan drenajıyla ilgili bilirkişinin raporu vardı, konuşuyorduk aramızda "Ya, işte o nasıl delinecek? Nasıl edilecek, yapılacak?" diye. TTK'nin kendi elinde zaten sondaj makineleri var.

Şimdi, bakın, diyor ki: "Amasra Müessesesinde 100 metre ilerleme yapabilen sondaj makinesi var." 100 metre ilerleme yapıyor. Ya, ne yapacağız? Bunu kim kullanacak? Ben anlamadım. Yani Amasra Müessesesinde bu kullanılmıyor, belli. Ya, kim kullanacak bunu? Sokakta yürüyen, normal, sade vatandaş mı kullanacak? Yani bakıyoruz, bir hafta önce metan gazı seviyesi yükselmiş, on beş gün önce yükselmiş, sinyal veriliyor. Bir de TTK 2 tane usulsüz patlama yapıldığını barutçuların böyle, o kadar garip ifadelerine dayandırıyor ki garip yani bir barutçunun öyle bir ifade vermesi de mümkün

değil de; hani vermiş. Hadi diyelim bizde... Uzun yazıların altındaki tutanaklar da doğrudan imzalatılır, vatandaşımız da çalışanımız da herkes devletine güvenir, kurumlarına güvenir yani bir ifade de verse detayına bakmadan etmeden, o anki sağlanan güven ortamı dolayısıyla altına imza bile atar. Kaldı ki burada sizin isnat ettiğiniz varsayımına göre, barutçular önce göbekte bir patlatma yapacak, içinde barutlu delikler hâlâ orada bulunacak, onları patlatacak yani bu intihar gibi bir şey, intihardan öte sabotaj. Ya, bunu hangi barutçu yapar?

Dolayısıyla da burada barutçuların sizin aldığınız ama resmî olmayan -yani mesela şimdi bu Komisyon huzurunda o ifadeleri verseler onun bile ne kadar resmîyet kazanabileceği tartışma konusu- ancak bu şekilde alınmış kurum içi ifadelerin -veya sorgulama diyelim- de gerçeği yansıtmayabileceği apaçık ortada duruyor. Kaldı ki zannediyorum bu ifadesi geçen ilgili barutçunun suç duyurusunda bulunacağını duyduk ve diğer 2 barutçuyla ilgili de zaten “Onlar destekler nitelikli ifade vermiştir.” diye bir ifade geldi.

Yani bugün şu toplantıda sizin bu karbonmonoksit değerinin yükselip, sonra inip bir daha yükselmesiyle ilgili ortaya koyduğunuz, aslında belki patarla ilgili olabilecek ama sizin “ikinci büyük patlatma” diye böyle anlattığınız kısım ile ilgili de çok belgeli, bilgili konuşmak istiyorum ama konuşmanın süresi oldukça uzun olduğu için o konuyu şu dakikada değil, bu konuda ısrarınız devam ettiği takdirde o konuyla ilgili de detaylardan hareket ederek yine konuşmamız gerekiyor.

Diğer taraftan, sürekli bekleyen tahlisiyeci yok. Niye, elinizde tahlisiyeci mi yok? Niye yok sürekli bekleyen? Ya, niye yok? Bu maden ocağı 3 vardiya, yirmi dört saat çalışmıyor mu? Çalışıyor. Niye yok? Ben söyleyeyim: Çünkü elinizde işçi yok ve bunu da şu Komisyon da bile rahat rahat, böyle elinizi sık sık bir türlü söyleyemiyorsunuz. Yer altında doktor yok. Ne oldu, Türkiye’de doktor mu bitti? Niye doktor yok, niye yok? Büyük bir problem.

Evet, diğer bir konu -toparlıyorum yani eksik kalanları bir kez daha söz olarak söyleyebilirim-yine, bakın, Hidayet Gökdere, burada Hazırlık Mühendisi, bir ifadesinde, eksi 320 kodunda degaj sondaj çalışması yapılması gerekirken yapılmadığını anladığını, zira İşletmede bu durumun sürekli bu şekilde, İşletme Müdürünün talimatıyla yürüdüğünü söylüyor. Geçmiş olsun, “Geçmiş olsun.” hafif kalıyor yani çok üzgünüm.

Diğer taraftan, Salih Atmaca, Üretim Müdür Yardımcısı, değil mi? Bir yerde üretim müdür yardımcısını görevden aldığınızda, görevini değiştirdiğinizde, bir şey yaptığınızda ne yaparsınız? Yani Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesinin görevi ne? Kömür üretmek, değil mi? Oraya yeni bir üretim müdür yardımcısı atamanız lazım. Niye atamıyorsunuz ya? Niye a-tan-mı-yor? Niye atanmıyor? Neticede İdari İşler Müdürüne bağlanıyor yani böyle bir şey olur mu? Bir gün değil, iki gün değil, ne kadar süre bağlandı? Teknik bir alan, üretim alanı; bakın, birçok bulgusunu, konusunu aktarıyoruz. Ya, İdari İşler Müdürüne, İdari Müdüre nasıl bağlanıyor? Yani bunu anlamak mümkün değil. Yani muhasebeciye mi bağladınız? Daha anlaşılır, vatandaşımızın bakışında daha anlaşılır hâle getirmek için söylüyorum; olacak iş değil yani, olacak iş değil.

Ve diğer taraftan da bütün bu olan bitenin içinde savcılık fezlekesi de çok yetersiz, çok yetersiz. Yani ATEX’lerin neredeyse konusu edilmemiş, işçi sayısındaki eksiklik neredeyse konusu edilmemiş, teknik personel sayısındaki eksiklik detaylı anlatılmamış. Hangi personel? Vardiyada elektrikçi eksik, gaz izleme operatörleri eksik, doktor yok, sürekli bekleyen tahlisiyeciler yok, üretim müdürü bile atamıyorsunuz; o bile yok.

Onun dışında, şu kadar yıllık tecrübeli olup da şu görevi alması gerekenler yerine üç, dört, beş yıllık tecrübesi olanlara bazı görevler verilmiş, niye verildiği soru işareti. ENERJİ BİR-SEN temsilcilerinden birisi İşletme Müdürü, zaten kurumda 4 tane var. Birisi İşletme Müdürü, şu anda tutuklu; birisinin

gaz izleme servisinde çalışması gerekiyor, oradan sürekli kaçırılıyor. Ne torpilmiş, ne torpilmiş? Amasra'daki toplantıda açıkladım, isim de verdim, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki toplantıda isim verdim, şu anda isim veriyorum. Ya, bu arkadaş ne torpilliymiş ya! Gaz izleme servisine bu adam dönemiyor ya! Ne torpilmiş, kimden bunun torpili, ben anlamıyorum. Bana şimdi şöyle bir yanıtla da gelmesin: “İşte, 9 operatör vardı, facia gerçekleşikten sonra, şu an itibarıyla, işte, biz onu 12 yaptık. İşte, şu yaptık...” Hayır, bu arkadaş o gaz izleme servisine gidecek, bunu da herkes, bütün maden işçileri de orada görecektir ve “Bizim maden ocağımıza disiplin geldi.” diyecek. Burada, oradaki sendikal etkiyi yok edeceğiz. Oradaki sendikal etkiyi hep birlikte ortadan kaldırmak zorundayız. Bilimsel kural, çerçeve neyse onun gerçekleşmesi gerekiyor.

Evet ilerleyen aşamada tekrar söz alacağım.

Ve altıyazı olarak da geçiyorum: Patlama gerçekleştiği anda, eksi 320 galerisinde elektrik kesilmemiş durumda.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Evet, teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen üye arkadaşımız var mı?

Ünal Bey buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan

Tüm hazıruna saygılarımı sunuyorum.

Geçen hafta mazeretim nedeniyle gelememişim, bu hafta da tam olarak yeterli hazırlık yapamadım için açıkçası ama görebildiğim eksiklikleri ifade etmek istiyorum.

Tabii, öncelikli olarak, süre bakımından, bize teslim edilen yeni bilgi ve belgeler var, çok da önemli bir konu, bu anlamda bir aylık ek bir sürenin verilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum çünkü sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için, kapsam çok geniş ve sürekli de olayla ilgili yeni bilgi ve belgeler geliyor, eksik olan hususlar var. Bu anlamda, yeniden bir değerlendirme, sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için, en azından, hiç değilse bir aylık ek bir sürenin verilmesi gerektiğini düşünüyorum, aksi takdirde raporumuzun eksik sonuçlanacağını düşünüyorum.

Şimdi, bakın, en son savcılık fezlekesi geldi, savcılık fezlekesinde bazı değerlendirmeler var; katıldığımız yönler var, katılmadığımız yönler var, eksik olan hususlar var, daha önce hiç düşünmediğimiz hususlar var; bütün bunların yeniden değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bakın, 13 Ocakta savcılık fezlekesi verilmiş, ben daha bugün inceleme fırsatı buldum. Sanırım, ocağın yangın söndürülmüş galiba Sayın Başkanım, o konuda basında bir haber gördüm ama söndürüldü mü Sayın Genel Müdür Yardımcımız ocağın yangını?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, oradaki veriler şu an olumlu, süreci yine takip ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Son verileri de paylaşın bizimle resmî olarak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, milletvekilimiz sözünü bitirsin, sonra konuşalım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Onu şu anlamda sordum: Şu anda ocağın içi bilirkişi heyeti tarafından incelenebilecek bir konumda mı, noktada mı, yoksa onun için biraz daha zamana mı ihtiyaç var? Yani o çok önemli çünkü... O konuda kısa bir değerlendirme yaparlarsa memnun olurum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz devam edin, en son onlara söz vereceğiz, zaten geniş bir konuşma vereceğiz onlara.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki.

Eğer yangın söndüyse ve ocak şu anda incelenebilecek bir durumdaysa, aslında, belki ocağa inildiğinde şu anda yaptığımız konuşmaların belli bir bölümü boşa çıkacak veya da şu anda yaptığımız konuşmaların doğru olduğu ortaya çıkacak ve daha doğru bir zeminde ilerleyeceğimizi düşünüyorum çünkü hem bilirkişi heyetinin yapmış olduğu inceleme ve değerlendirmede yani bu savcılığın belirlemiş olduğu heyette hem de bizim yaptığımız incelemelerde ve değerlendirmelerde hem de Türkiye Taşkömürü Kurumunun yapmış olduğu inceleme ve değerlendirmelerde ocağın içine girildikten sonra yerinde gözlemlemeyle daha doğru sonuç elde edileceği açıklıkla ifade edildi. Dolayısıyla, olayın, kazanın tam anlamıyla açıklığa kavuşması için öncelikli olarak bu durumun netleşmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu çerçevede, yine eksik bir belge olduğunu düşünüyoruz, eksik olduğunu düşündüğümüz bir belge var, bu belgenin de Komisyon Başkanlığımızca Türkiye Taşkömürü Kurumundan talep edilmesini talep ediyoruz Sayın Başkanım. Kazadan yaklaşık bir hafta önce, buraya zorunlu ferdi kaza sigortası kapsamında inceleme yapmak üzere bir heyet geliyor, risk incelemesi yapıyorlar ve bu heyette görevli maden mühendisi, işte, Türkiye Taşkömürü Kurumu İş Güvenliği Daire Başkanlığında baş mühendis olarak çalışan Mustafa Tor isimli bir kişi. İşte bunun mevzuata aykırı olduğu ifade ediliyor, bu kişinin bu heyette olmaması gerektiği düşünülüyor ve ayrıca, bu incelemede, havalandırma ve metan konularında eksikliklerle ilgili tespitler yapılmış. Müessese yönetimiyle yapılan görüşme sonucunda ise bu eksikliklerin rapora yansıtılmadığı konusunda iddialar var ve rapora sadece tahkimat sorunları yansıtılmış. Bu rapor henüz ortaya çıkmadı ama ben Enerji Bakanımıza bir soru önergesi vermiştim bununla ilgili, tarihi de 2 Aralık 2022; Enerji Bakanımız buna cevap vermiş ama henüz göremiyoruz süresi geçtikten sonra cevaplandığı için. Ben, Türkiye Taşkömürü Kurumu yönetiminden bu raporun yani zorunlu ferdi sigortası kapsamındaki hazırlanmış olan bu raporun Komisyonumuza iletilmesini rica edeceğim, eğer bunu iletirlerse memnun olurum.

Şimdi, tabii, önce fezleke üzerindeki değerlendirmelerimi ifade etmek istiyorum. Cumhuriyet Başsavcılığının vermiş olduğu fezlekede, tabii, bazı yönlerden geniş kapsamlı değerlendirmeler yapılmış ve aslında ön raporu dayanak kabul etmişler, ön rapor çerçevesinde, ana omurgası o olacak şekilde bir değerlendirme yapmışlar çünkü tutuklama taleplerine ve ceza taleplerine baktığımızda, Amasra Müessese Müdürü Cihat Özdemir'in ve altındaki kademede görevli olan mühendislerin ve memurların cezalandırılmaları talep edilmiş ve o çerçeveden ayrılınmamış.

Şimdi -tutanaklara geçmesi için, özellikle onu vurgulamak için okumak istiyorum, özet olarak bir kısmını alıntılایayım- fezlekedeki değerlendirme ve tespitlere baktığımız zaman "Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinin genel işleyişine bakıldığında, kural ihlallerinin yaygınlığı ve denetimsizliğin işletmede disiplinsizliğe neden olduğu; teknik donanım, verilerin bilimsel olarak değerlendirilmesi, analiziyle, bilimsel odaklı anlayış yerine, bu anlayıştan uzak, usta-çırak tecrübesiyle yönetildiği -bakın, açık ve net bir şekilde işletmedeki yönetim zafiyetini ortaya koymuş- mevcut mevzuatın bu anlayışa göre esnetildiği veya yok sayıldığı; eksik işçi ve mühendis sayısı -bakın, hep vurguladığımız konu bu- mühendislerin her işin başında olmadığı gibi karar sürecinin dışında olmaları -bakın, bu da sürekli vurguladığımız konulardan biri- güvenli mesafenin geçilerek dinamit patlatmaya müsaade edilmiş olması; metan ve karbonmonoksit değerlerinin ikaz ve alarm sınırlarını geçmesine rağmen uygulanacak prosedürde tereddüt yaşanması veya uygulanamaması; vardiya listelerinde olmayanların -bakın, çok önemli- yer altında çalışıyor olması ve hatta hayatını kaybeden 5 işçinin farklı vardiya işçisi olması -gerçi onu açıklamıştı Genel Müdür Yardımcısı izinle ilgili değerlendirmelerde ama bunu ifade etmişler- resmî izin dışında istirahat verilmesi..." Yaklaşık 30 civarında işçinin, o vardiyada tertip edilmesi gereken işçinin -yanlış hatırlamıyorsam 30 küsurdu, rakamları netleştirmeden genel anlamda konuşayım- bu durumda olduğunu anlatmaya çalışıyor.

Yine -bakın, son derece önemli, sürekli bunu vurguladık zaten- 1 ana, 3 de tali olmak üzere 4 havalandırma cihazı olduğu ama bunlardan birinin yani tam o kazanın meydana geldiği yerdeki havalandırma cihazının arızalı olduğu ve bunun da o gün içerisinde tamir edilmemesine rağmen çalışmaya devam edildiğini vurgulamıştık; bunu da savcılık tespit etmiş yine “Bozuk havalandırma cihazı olmasına rağmen aynı mahalde dinamit patlatmasına devam edilmesi.” diye bunu yazmış. “Dinamit patlatmalarından sonra ‘patara’ denilen, o anki ihtiyaç durumuna göre göreceli olarak karar verilen birkaç dinamit lokumu kullanılarak dinamit patlatması yapılması” demiş. “Gaz izleme merkezi gibi hayati önem taşıyan bir yerde gaz sensörü ikazlarına yeterince önem verilmemesi” demiş, bunu da defalarca vurguladık, diğer milletvekili arkadaşlarımız da vurguladılar. “El dedektörü kayıtlarında yüksek tehlikeli gaz seviyelerinin zaman içerisinde kayıtlarda yer almasına rağmen gerekli analizin yapılarak herhangi bir tedbirin alınmaması hususlarının yönetsel eksiklik ile ihmallere neden olduğu ve meydana gelen patlamayı kaçınılmaz kıldığı anlaşılmıştır.” diyor. Yani, aslında, özet itibarıyla, ihmaller zincirini savcılık kısmen de olsa burada fezlekesine yazmış ama dediğim gibi, bu değerlendirme bilirkişi ön raporuna göre yapılan bir değerlendirme, ocağın içine henüz girilememiş durumda. Aslında burada savcılık -tabii bizim yargıya müdahale etme gibi bir durumumuz yok ama- usul hükümleri gereğince bana göre acele etmiş çünkü savcılığın da şu anda ocağa girmeden böyle net bir değerlendirme yapması mümkün değildir çünkü neticede savcılığın da bilebileceği bir iş değil bu. Bu, uzmanlığı olan bilirkişilerce değerlendirilebilecek bir konu. Aynı zamanda da kazanın meydana geldiği, patlamanın meydana geldiği yerde de birebir görüşe dayalı incelemeler sonucunda ortaya çıkabilecek bir bilirkişi raporuna dayalı olarak bu davanın açılması gerekirken maalesef savcılık burada biraz acele etmiş diye düşünüyorum. Ben de her ne kadar savcı acele etse de bizim acele etmememiz gerektiğini düşünüyorum çünkü bunun, bu noktada bizi yanlış sonuca götüreceğini düşünüyorum. Daha önceki benzer kazalarda yani Soma kazasında, yine, Zonguldak’taki Karadon Müessesinde meydana gelen 30 işçimizin yaşamını yitirdiği kazada, yine, Kozlu’da meydana gelen kazada ve diğer bütün maden facialarında bilirkişiler mutlaka ve mutlaka kaza mahallini görmüşler ve öyle sağlıklı bir değerlendirme yapmışlar ve dava süreci de o sağlıklı değerlendirmeye dayalı bilirkişi raporları üzerinden devam etmiştir. Dolayısıyla, bu eksikliğin heyetimizce de giderilmesi gerektiğini düşünüyorum yani bunun kazanın doğru bir şekilde aydınlığa kavuşturulması bakımından önemli olduğunu düşünüyorum. Komisyonumuz da doğru bir değerlendirme yapmak istiyorsa mutlaka ve mutlaka kaza mahalline gidip orada inceleme yapan bir bilirkişi heyetinin raporunu dayanak kabul etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, tabii, kazanın sebeplerine geldiğimiz zaman birçok sebebi var burada özetle de belirtildiği gibi, birçok milletvekili arkadaşımız da muhalefetten, iktidardan Komisyon üyesi değerli milletvekili arkadaşlarımızın tamamı da kazanın gerekçeleriyle ilgili önemli değerlendirmelerde bulundular. Yine, Komisyona davet ettiğimiz konunun uzmanı olan meslek odaları olsun, üniversitelerden hocalarımız olsun çok önemli değerlendirmelerde ve sunumlarda bulundular. Onları teknik boyutuyla yeterince konuştuğumuzu düşünüyorum zaten. Milletvekili arkadaşlarımız da konunun birçok bakış noktasını açıklığa kavuşturdular ama ben bu konulardan daha çok yönetim zafiyetiyle ilgili kısmı vurgulamak istiyorum bu konuşmamda. Şimdi, tabii, savcılık fezlekesine baktığımızda bunu ana kusur olarak belirtmiş aslında yani şöyle bir ifade kullanmış savcılık: “Amasra Kömür İşletmeleri Müessesinin genel işleyişine bakıldığında kural ihlallerinin yaygınlığı ve denetimsizliğin işletmede disiplinsizliğe neden olduğu...” demiş. Yine “...teknik donanım verilerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi, analizi ile bilimsel odaklı anlayış yerine, bu anlayıştan uzak, usta çırak tecrübesiyle yönetildiği ve buna göre de mevzuatın bu anlayışa göre esnetildiği, yok sayıldığı, eksik işçi ve mühendis sayısı ile birlikte bu kusurun oluştuğunu ifade etmişler. Şimdi, aslında bizim de başından sonuna kadar burada anlatmaya çalıştığımız temel konuların başında da bu konu geliyor: Yönetim zafiyeti. Şimdi, atamalarda liyakat

gözetilmeyince, atamalarda özellikle siyaset referans alınınca maalesef bu yönetim zafiyeti kaçınılmaz oluyor. Şimdi, tabii, Genel Müdürümüz burada yok ama -kendisinin olmasını istedim- kurumun Genel Müdür Yardımcısı burada. Şimdi, bakın, bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bilirkişi ön raporunda 3 maddeden kusurlu kabul edilen, yine bilirkişi ön raporunda 2 maddeden kusurlu kabul edilen Sayın Genel Müdür ve Yardımcısının her şeyden önce bir defa görevden el çektilmesi lazımdı. Çünkü bu 2 kişi ön raporda net olarak diğer dava açılan kişilerle birlikte kusurlu olarak görülmüş ve savcılık da aslında -Amasra Müessesesi de bundan bahsederek- Genel Müdürün ve Genel Müdür Yardımcısının da bu yönetim zafiyetinden kusurlu olduğunu zımni olarak kabul etmiş. Yani ne diyor? “Genel işleyişine bakıldığında kural ihlallerinin yaygınlığı ve denetimsizliğin işletmede disiplinsizliğe neden olduğu...” Net, bir yönetim zafiyeti var. Şimdi, dolayısıyla, bu sürecin doğru işleyebilmesi için yani hem yargı sürecinin doğru işleyebilmesi için hem de buradaki Komisyonun işleyişinin doğru yürütülebilmesi için Genel Müdür ve Yardımcısının bir defa görevden el çektilmesi gerekiyor. Normalde ne olur medeni bir ülkede? Bu olur. Hatta hiç el çektilmesine gerek duymadan... Batılı bir ülkede böyle bir kaza olmuş olsaydı önce Enerji Bakanı istifa ederdi ve arkasından da genel müdür ve ilgili kişiler kimse istifa ederlerdi. Niye? Soruşturmanın selameti açısından. Sağlıklı işleyen demokrasilerde, sağlıklı bürokratik yapısı olan ülkelerde bu böyle işler ama bizde maalesef yani hem Sayın Bakan hem Genel Müdür koltuğa yapıyor ve kalıyor ve üstüne üstlük yargı da maalesef işleyemiyor, dokunamıyor. Şimdi, bakın, o zaman bir soru sordum Sayın Enerji Bakanımıza, savcılık tarafından Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı hakkında soruşturma izni istenildi mi diye sordum; cevap “Hayır.” geldi. Bakın, savcılık da yargı da görevini yapmıyor. Maalesef üzülererek söylüyorum, ifade ediyorum burada, daha önceki maden kazalarında olduğu gibi, yargı aşamasında olduğu gibi maalesef bir görünmez el sanki devreye girdi ve bu şekilde bu Genel Müdür ve Yardımcısı koruma altına alındı; bu, olmaz. Onun için Komisyonun başından itibaren Türkiye Taşkömürü Kurumu yetkilileri burada, Bakan Yardımcısı vesaire burada ama sürekli şu noktaya döndü iş: Savunmaya döndüler yani biz sanki savcılık makamıyız, Türkiye Taşkömürü Kurumunun burada bulunan yetkilileri de savunma makamı. Bu refleksle hareket ettiler ve maalesef... Ocağa gittiğimizde de gördüğümüz üzere, orada Amasra’daki sunumda hem diğer sunumlarda, Karadon Müessesesindeki diğer sunumlarda biz savcılık makamına geçtik muhalefet milletvekilleri, kurum da sanık sıfatıyla savunma verdi bize; bu, olmaz. Bu neden kaynaklandı? İşte, Sayın Genel Müdür görevde olduğu için hiyerarşik bir yapı var. Şimdi, Sayın Genel Müdür Yardımcımız “Genel Müdürümüz kusurlu.” diyemez ki veya herhangi bir memur “Kusurlu.” diyemez ki veya Genel Müdürün kusurlarının açığa çıkartılması için bu hiyerarşik yapıda elinden geleni yapamaz ki, gerçek ortaya çıksın diye yapamaz ki; hayatın doğasına aykırı, hayatın olağan akışına aykırı bu durum. Yapamaz, ben bir şey diyemiyorum Sayın Genel Müdür Yardımcımıza ve diğer TTK görevlisi arkadaşlarımıza. İşte, sadece barutçuyu kusurlu tutmaya çalışan bir savunma mekanizması üzerinden Türkiye Taşkömürü Kurumunun kanaat raporu ilerlemiş ve onun üzerinden devam ediyor. Zaten aksini de bekleyemeyiz, dediğim gibi çünkü Sayın Genel Müdür ve Yardımcısı yani bugün belki tutuklu olması gereken -çünkü bilirkişi, net bir şekilde ilgili maddelerden Genel Müdürü 3 maddeden, Genel Müdür Yardımcısını 2 maddeden sorumlu tutmuş- Amasra Müessesesinin diğer yöneticileri gibi, alt kademesi gibi, bu 2 kişi hâlâ görevde ve talimat veriyorlar. Yani Sayın Genel Müdür Yardımcısının gelmeden önce talimat aldığını düşünüyorum ben, alması da gerekir. Niye? Çünkü Genel Müdür, görevinde hâlâ. Bundan dolayı Türkiye Taş Kömürü Kurumunun bize vermiş olduğu bilgiler ve kanaat raporu baştan sakat, hukuken geçerli olmaması gerekir; hukukçu olsaydık yani yargıda olsaydık geçersiz olurdu, sakatlanmış, irade fesadı var, irade sakatlığı var. Neden? Hiyerarşik bir yapı var, bu zincirin içerisinde alt kademede Sayın Genel Müdür Yardımcımız. Bir şey diyemiyorum yani görevlerini yapıyorlar, kendilerine verilen talimatı yapmak zorundalar.

Şimdi, mevcut Enerji Bakanımıza yüklendik “Neden görevden alıyorsun?” dedik veya “Soruşturma izni vermiyorsun.” dedik. O da cevap verdi “Savcılık benden soruşturma izni istemedi ki ben soruşturma izni vereyim.” Haklı; ha, demek ki yargıda da var bir müdahale. Bakın, şimdi, bu savcılık fezlekesinde bilirkişi ön raporu asıl kabul edilmiş ve o asıl kabul edilen bilirkişi ön raporuna göre Amasra Müessese Müdürü ve altındaki bütün yöneticiler, kusurlu kabul edilen herkes tutuklanmış ve ama savcılık ön raporunda kusurlu kabul edilen Genel Müdür ve Yardımcısına kimse bir şey yapmıyor, dokunamıyor, yargı da dokundurtmuyor. Burada da maalesef bir zafiyet olduğunu görüyoruz, yargının da burada, görevini bu aşamada ihmal ettiğini, eksik bıraktığını görüyoruz. Olması gereken şuydu: İki buçuk ayı geçmiş bu ön rapor geldikten sonra ne yapması lazımdı? Derhâl, Enerji Bakanlığından soruşturma izni istemesi lazımdı. Tabii, bilemiyorum, bir arkadaşım uyardı beni, mevzuata siz daha hâkim olabilirsiniz “Genel Müdür Yardımcısının yargılanabilmesi için soruşturma iznine gerek yoktur, sadece Genel Müdür soruşturma iznine tabidir.” denildi. Şimdi, Sayın Ercan Gebeş, eğer böyleyse savcılık dava açmamış hakkında, 2 maddeden kusurlu gözüküyor İlgili Genel Müdür Yardımcısı; bir şey diyemiyorum.

Şimdi, söz verdik değil mi kazada yaşamını, yakınlarını yitiren madencilerin ailelerine, eşlerine, babalarına, annelerine, çocuklarına. Dedik ki: Sorumluların tamamı yargı önünde hesap verecek. Öyle mi? Öyle değil.

Değerli arkadaşlar, asıl endişem şu: Burada kazanın gerekçelerini, sebeplerini teknik olarak -benim uzmanlık alanım değil, ben hukukçuyum ama- bilirkişiler ortaya koyacaklardı ve bir şeyler çıktı ortaya, üç aşağı beş yukarı bir kanaat edindik; eksikler var, noksanlar var, bir şey demiyorum. İşin özü itibarıyla yargı buna karar verecek ancak burada asıl görevimiz ne? Bir kez daha bu tür kazaların olmaması. Şimdi, endişem şu: 4 müessese daha var. Bakın, Amasra Kömür İşletmeleri Müessesesindeki genel işleyişe bakıldığında “Kural ihlallerinin yaygınlığı.” diyor. Üzülerek ifade ediyorum, Amasra’daki kural ihlallerinin yaygınlığı ve denetimsizlik maalesef diğer 4 müessese de var; Armutçuk’ta da var, Kozlu’da da var, Üzülmüş’de de var, Karadon’da da var, maalesef öyle, üzülerek ifade ediyorum. Yani biz, bu anda, bu tartışmaları yaparken bile her an “Türkiye Taşkömürü Kurumunun başka bir müessesesinde yeni, büyük bir maden faciası yaşayabiliriz.” diye düşünüyorum, endişe ediyorum. Amasra’da olmaz. Niye olmaz? Amasra’da ocağın faaliyetleri şu anda durmuş. Şu anda gaz izlemeye... Bundan sonra faaliyete geçtiği zaman tabii ki ona uygun personel alınır, o olur, bu olur ama acaba şu anda diğer müesseselerde yani diğer 4 işletmede gaz izleme istasyonunda yeterli sayıda kişi var mı? İşte, Karadon’a gittik, “Evet, var.” denildi ama Kandilli’de var mı, Kozlu’da var mı; bilmiyoruz. Bakın, aynı şekilde, denetimler bu işletmede... Bu zafiyetlerin, bu yönetim zafiyetlerinin, bu denetimsizliklerin tamamı diğer müesseselerde var dedik. Bakın, mesela, Üzülmüş’de havalandırma sistemi hâlâ yenilenememiş; ihaleye çıkılmış, iptal edilmiş, çıkılmış, iptal edilmiş. Burada da aynı süreç vardı.

Şimdi, değerli arkadaşlar, dolayısıyla, bizim bu diğer müesseselerdeki durumu da ortaya koymamız lazım. Şimdi kim yönetiyor Türkiye Taşkömürü Kurumunu? Yine, aynı Genel Müdür ve Yardımcısı yönetiyor; birinci derecede sorumlu olan o, Kazım Bey. Şimdi, 4 müessesede bu kaza oldu diye çok ciddi bir tedbir alındı mı? Ben zannetmiyorum çünkü aynı yönetim anlayışı devam ediyor. Yine siyasete dayalı, yine bir sendikanın güdümünde yöneticiler atanıyor, görevden alınıyor, o oluyor, bu oluyor, olmaz; liyakate dayalı atamaların gerçekleşmesi lazım. Bütün bunlara baktığımız zaman, ben endişe içerisindeyim. Diğer müesseselerde de şu anda bir kaza olma ihtimalini son derece yüksek görüyorum ama asıl amacımız ne, Komisyonun asıl amacı ne; niçin bu toplantıları, görüşmeleri yapıyoruz? Diğer yerlerde de benzer kazalar olmasın diye yapıyoruz. Dolayısıyla, Komisyonumuzun amacına ulaşabilmesi için... Yani bütün herkesin ortak hedefi olan bu kazaların önlenmesine yönelik şeylerin

birinci adımı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü yönetiminde bir yönetim değişikliği olması gerekir. Değerli arkadaşlar, bu yönetim değişikliği gömleğin ilk düğmesi, bence gömleğin ilk düğmesi çünkü gömlek yanlış iliklenmiş ve kurumun iki yakası bir araya gelmiyor şu anda. Dedğim gibi, Türkiye Taşkömürü Kurumunun, özellikle, bu yönetim kademesinin değerlendirilmesi ve kusuru olduğu için hem Genel Müdürün hem Genel Müdür Yardımcısının yargı önünde hesabını vermesi gerekir. Eğer yargı “Suçsuzdur.” derse ayrı bir şey; saygı duyarız, sonuca saygı duyarız ama ön raporda kusurlu kabul ediliyorsa yargının artık görevini yapması ve o 2 kişinin de yargı önünde, hâkim önünde hesabını vermesi noktasında karar alması gerektiğini düşünüyorum.

Burada, tabii, neler yapılması gerektiğiyle ilgili önerilerimiz de olacak. Bu öneriler de sanırım toplantımızın ikinci konusu olacak, orada teferruatlı bir şekilde ifade edeyim.

Sabrınız için teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi Cemal Çetin Bey’e sözü veriyorum.

Buyurun lütfen.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyon üyesi tüm milletvekillerimizi, sizleri, bilirkişî arkadaşlarımızı, bürokratlarımızı, hocalarımızı saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlarımız, milletvekillerimiz burada çok önemli konuları ifade ettiler. Özellikle Amasra’daki müesseseye bağlı maden ocağında yaşanan elim kazayla ilgili bugüne kadar gerek adli makamlar gerekse bilirkişî ve Komisyonumuz tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan -ön kanaat diyelim- bir ön kanaate göre orada bir dizi eksikliklerin ve ihmallerin olduğu görülmektedir. Bunlar teknik personelin eksikliği veya yetersizliği, eğitimde eksiklikler, yönetsel ihmaller, denetim eksikliği, eleman, işçi eksikliği gibi sıralanabilir. Sayın Vekilimizin de ifade ettiği gibi burada hem Amasra’daki kazanın sebeplerini, sonuçlarını araştırırken bir taraftan da bir daha böyle kazaların olmaması için gerekli tedbirlerin alınması da Komisyonumuzun görevi. Bir taraftan adli makamların soruşturmaları, mahkeme süreci ve Komisyon çalışmalarımız devam ederken diğer taraftan elim kazaların bir daha ülkemizde yaşanmaması için işletmelerde olan, işletilmekte olan maden ocaklarında her türlü denetimin acilen yapılması gerekiyor. Varsa eğer teknik personel, ekipman yetersizliği, havalandırma, sensörler veya diğer konularla ilgili, işçi ve iş güvenliği, ekipman, teknik eleman eksikliği, yönetsel sıkıntılar ve benzerleri gibi, bunların acilen giderilmesi; eğer bu eksikliklerin yeni kazalara yol açma tehlikesi varsa, gerekirse bu eksiklikler giderilene kadar ilgili ocaklarda üretime ara verilmesi. Ayrıca, madenlerin düzgün ve tehlikesiz bir şekilde işletilmesi için yeni yasalar gerekiyorsa veya mevzuat değişikliği ihtiyacı varsa bunların da acilen yapılmasını ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Cemal Bey’e teşekkür ediyoruz.

Ben, TTK’ye sözü vermeden önce kısa bir konuya değinmek istiyorum. Tabii, ister istemez konunun çok elim bir yanı olduğu için ve 42 şehidimiz, 4 de yaralımız şu anda bu vakada bulunduğu için her birimizin hassasiyeti tabii diğerinden daha az değil. Bu işin yalnızca dünyevi, hukuki yanı yok, aynı zamanda uhrevi yanı da var, vebal yanı var; doğru olduğuna inandığımız bir konuyu hiçbir şekilde saklamadan, örtmeden, örtbas etmeden, ötelemeden, itelemekten mutlaka burada gündeme getirmemiz lazım. Bir kısım konu tekrarlarının da ben bu hassasiyetten kaynaklandığı kanaatindeyim ama süreyi daha iyi kullanmak açısından bunu söylüyorum.

Bir de bütün partilerde oy birliğiyle alakalı alacağımız bir kararın yani bir ay süreyle uzatmanın bütün partiler yani AK PARTİ, MHP, CHP, HDP ve İYİ Parti tarafından da desteklendiğini görüyorum. Bu istişareyi bu toplantıda yapacağımızı söylemişim, genel kanaatin bu olduğunu, oy çokluğuyla değil, oy birliğiyle olduğu kanaatini. O yüzden, bir yandan burada bulunan üyelere imzaları... Ben imzama attım bir ay sürenin uzatılmasıyla alakalı, sayın üyelerimize de -Cemal Bey burada, arkadaşlarımız burada, hep beraber- bu imza sirkülerini şimdi dolaştıracamız. Malum, prosedür Komisyonun öncelikle bu kararı alması ve Genel Kurula arz etmek üzere Başkanlığa yazması gerekiyor. Tabii ki Genel Kurulda bundan farklı bir karar çıkmayacaktır diye kendi gruplarımızı da bilgilendireceğiz bu manada. O yüzden ben bir aylık ek sürenin oy birliğiyle imzaya açılmasını teklif ediyorum ve inşallah bu imza sirkülerini arkadaşlarımız dolaştıracaklar.

Ben sözü şu anda TTK'ya veriyorum.

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Geçen haftaki toplantıda bahsedilen, istenilen belgeler vardı; bunlar Bakanlığın cevabı içerisinde var TMMOB'un istemiş olduğu 15 maddeyi de içeren, cevabın içerisinde farklı farklı yerlerde var; onlar “Hangileri?” derlerse ayrıca paylaşıyorum onu.

Geçen toplantıda özellikle kazanın 320’de değil, ayak içerisinde olabileceğiyle alakalı bir öngörü vardı. Tabii, burada konuştuğumuz her şey defalarca vurgulandığı üzere yerindelik incelemesi yapılmadan net olarak konuşulmayacak şeyler, eldeki verilerle birlikte yaptığımız değerlendirmeye ortaya çıkan durumlar. 300 ayak içerisinde alakalı hani kurumsal olarak biz de muhtemel olarak nerelerde tetikleyici etken yani ilk o olayın olduğu noktasında farklı farklı değerlendirmeler yaptığımızda ayak içerisinde olmuş olma ihtimalini de değerlendirdik fakat elimizdeki veriler onu desteklememişti. Bu anlamda, işletme müdürü arkadaşımız Rıdvan Bey niçin ayak içerisinde olmadığıyla ilgili öngörülerimizin maddeler hâlinde kısa ve net olarak sıralayacak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Rıdvan Bey, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Tavan damarda patlama ihtimalinin olmadığını düşündüğümüz... Tabii, bu yüzde yüz kanaat olmamakla beraber elde bulunan verilerle değerlendirdiğimiz noktalardan bahsedeceğim. Öncelikle eksi 300 tavan damar birinci rekup 34 no.lu metan sensörü olaydan önce ve sonrasında veri okumaya devam ediyor. Herhangi bir patlama şiddeti olsaydı aynı 320 kalın damardaki CH sensörlerinin, CH4 sensörleri gibi onun da infilak edeceğini ve değer göstermeyeceğini düşünüyoruz. Aynı zamanda olaydan önce ve sonra da 0,9’un üzerinde bir metan verisi okumuyor, 0,9; 1 bile değil. ikinci olarak 300 tavan damar ayak çıkışında bulunan CH4 25 olaydan önce metan seviyesinin yükseldiğini gösterir değer okumamıştır. Bir de bizim çalışanlarımızdan aldığımız ifadeye göre, eksi 300 tavan damar taban yolundaki işçilerin maskelerinin açık olduğunu dile getiriyor arkadaşlar. Bir patlama bölgesine yakın olduğu için orası -yani düşündüğümüz, hani olası bir patlama bölgesinden bahsediyoruz- o patlamanın şiddetiyle maskelerini açmaya fırsat bulamayacaklarını düşünüyoruz. Kaldı ki ifadelere göre oradaki insanların maskeleri yani vefat eden arkadaşlarımızın maskeleri hemen önlerinde açık bir şekilde bulunuyormuş. Sonra 350 tavan damar taban yolunda bulunan, yine ifadelerden bahsediyoruz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Açmışlar ama takamamışlar mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – “Açılmış.” sadece ifade Sayın Vekilim. Açılmış, takıp takamadıkları hakkında veyahut da takmaya çalışırken mi gazdan etkilendiler, düştüler, onun hakkında tam, net bir bilgi söylemek zor yani.

350 tavan damar taban yolunda bulunan konveyörler var. Burada 5’inci makina düğmecisinin 6’ncı makinaya doğru fırladığını, sonra 6’ncı makina bulunan düğmecinin de aynı şekilde ayak dibindeki yani ayağın dibindeki göçüklü kısma taban yolunda fırladığını, arkadaşlar söyledi. Ayak içerisinde bir patlama olsaydı onun etkisiyle aksi yönde fırlamaları gerekirdi, bu şekilde olmaması gerekirdi. Yani bunu kartiye 1’in şefi yani ocak şefinden bizzat aldık, o zaten çalışma bölgesi kartiye 1’e ait olan bir bölge, kurtarmaya giden arkadaşlardan aldık. Bir de 5 no.lu konveyör var, yine ayağa yakın olan konveyörlerden biri. Taban yolunda 6 tane konveyör var. Bu 5 no.lu konveyörün de ayağa doğru fırladığını söyledi arkadaşlar. Bu da yine aynı şekilde tersinden bir basıncın geldiğini, ayak tarafından bir basınç gelmediğini gösteriyor.

Bu kadar Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani sensörler veri vermeye devam etmiş zaten saat 18.09’dan sonra.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Sadece 34 numaralı CH4 sensörü veri vermeye devam ediyor orada yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, şiltin üstünde bir boşluk olup olmadığıyla ilgili bir bilgi veren oldu mu ifadede?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Orada zaten daha önceden de söylenildiği gibi ayağın ortasında bir atak olduğundan bahsetti arkadaşlar. Yine ifadelerden aldığımız kadarıyla orada bir dinamit ateşlemesi yapılıyor. Muhtemelen o boşluk dinamit ateşlemesinden kaynaklı bir posta boşluğu olabilir. Tabii, o yerinelik incelemesiyle daha net ortaya çıkacaktır ama bir atak var orada yani ayakta bir arıza dediğimiz atak var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hepimiz bu patlamanın eksi 320 kotunda olduğunda birleştik değil mi? Başka bir alan, ihtimal görüyor musunuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şöyle, ihtimal, küçük de olsa illaki olabilir diğer bölgelerde ama bizim değerlendirmelerimiz, işte Emniyetin fezekleri olsun, savcılık fezekleri olsun -hatta bilirkişi raporu da dâhil- adresi 320 olarak gösteriyor yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, arkadaşlar, şimdi bir konuyu işaret etmek istiyorum.

Teşekkür ederiz TTK’ye.

KANİ BEKO (İzmir) – Başkanım, kısa bir soru sorabilir miyim?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Sayın Başkanım, ben bir konuda söz istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki. Önce TTK, sonra sözü Kani Bey’e vereceğiz.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Ben özellikle ilk plan, sunumda kullanmış olduğumuz plan yani tüm bilgileri içeren, oradaki sensörleri, şeyleri bir araya koyarak sunmaya çalıştığımız planda küçük yer değiştirmeler var Sayın Vekilim, dediğiniz doğru. Daha sonra her biri tek tek yerleştirilip ayrı ayrı zaten size sunuldu. Oradaki o yoğunluktan kaynaklanan bir sapma. Onu ben...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, hava kapılarının yeri değişiyor, sensörlerin yeri değişiyor, plan çok eksik, işçilerin çalıştığı alanları göstermiyor. Ya şunu demek istiyorum: Biz kaç aydır Komisyonda milletvekilleri ve uzmanlar olarak bu kot haritaları üzerinden çalışma yaptık. Yani bu, hani gömleğin ilk düğmesinin yanlış iliklendiğini gösteriyor çünkü zaten detay arıyoruz, detaylarla bu patlamanın nasıl gerçekleştiğini anlamaya çalışıyoruz. Tamamen kördüğümüne çevrilmiş ve sorduğumuz sorulara Enerji Bakanlığından yani kurumdan da yanıtlar ancak geçen hafta geldiğinde biz doğru bir değerlendirmeyi görmüş olduk. Tabii, bu doğrultuda da hem Emniyet aynı zamanda bilirkişiler de hangi sunumlar, haritalar vesaire onlar üzerinden hareket etti -Araştırma Komisyonunun tutanaklarını inceleyip okumuşlardır- bu konuyla ilgili nasıl görüş oluşturdular, o da tartışılmalı hâle geldi.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Sayın Vekilim, Sayın Başkan; son olarak da bu devre kesici ya da işte devreye girdi, girmedik konusu... Sizin az önce bahsetmiş olduğunuz ocak içindeki o sensör adresi olarak verilen yer ana istasyonun bulunduğu yer. Onun yani ana istasyonun eksi 300’de bağlı olduğu yer yani o ana istasyonundan eksi 320’deki CH 20’den gelen sensör verisiyle birlikte tabandaki zincirli konveyörlerin enerjisi kesildi, burada da yerindelik incelemesiyle kablo takip edildiğinde bunun böyle olup olmadığı net olarak yerinde görülecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İyi de elimde tek hat şemaları var. Bakın, şöyle söyleyeyim: 27 numaralı sensör yani arına yakın olan sensör bir başka devre kesiciye gidiyor ve devre kesicinin sistemi şu: Sensörün bağlı olduğu kısımdaki devre kesicinin çıkışı devreye girdiğinde buradaki konveyörleri kesiyor, sensör hattının baypas edildiği diğer çıkışa doğrudan temiz havayı beslemeye devam ediyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Sayın Vekilim, izninizle, bir konuyu izah edeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Önce şunun adını koyalım: 27 numaralı sensör ile 37 numaralı sensör ayrı iki devre kesiciye bağlı; bakın, ayrı. 27 numaralı sensörün bağlı olduğu devre kesici -verilen tabloya göre ve bu tablonun da güncellenme tarihi 1 Ekim 2022 yani güncel- o devre kesicinin bulunduğu ve enerjiyi kesebileceği yer 320 kotunu kapsamıyor, 37 numaralı sensörün dâhil olduğu kısmı kapsıyor. Bakın ek 3’te verilen yanıtlarda tablo var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Mikrofonunuz açık değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Kısa konuşacağım.” dediği için. Aslında ben bir konuyu sizlerle istişare edecektim de ondan dolayı asıl.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu önemliydi, bir cevap alalım isterseniz Başkan, ondan sonra çünkü sensörün...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani, bu durumda 320 kotunda bulunan, arına yakın olan 27 numaralı sensör ve 300 kotu ve birinci rekuba yakın olan 37 numaralı sensörün hatları ayrı iki devre kesiciye gidiyor ve 1,69 metan oranını gören sensörün bağlı olduğu devre kesicinin hattı 320 kotundaki patlamanın gerçekleştiği galerideki konveyörleri besleyen hat değil; 300 kotundaki ikinci rekuptaki ve o bölgedeki bir kısım konveyörlerin beslediği hat. Dolayısıyla 18.09’da, metan gazı oranı 1,50’yi geçtiğinde devreye giren devre kesici 320’deki konveyör hattındaki elektriği kesmemiş yani tekhat şemaları bunu gösteriyor, verdiğiniz bilgi de bunu gösteriyor. Dolayısıyla 18.09’da, patlamanın olduğu dakikada 320 kotunda elektrik enerjisi var.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Vekilim, tekrar diyorum, yerine gidildiğinde kablolardan hat takip edildiğinde net olarak ortaya çıkar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Sayın Genel Müdür Yardımcım, sahada kablo mu kalmıştır?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – O kablo hatları durur Sayın Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok canım! Fahrenheit 180 bile olsa, yani 180 dereceye dayanımlı bile olsa veya 180 derecede alev iletmeyen kablo tipi olabilir ama bin derecede, 2 bin derecede ortada bir kablonun kalmamış olma ihtimali de var, ben söyleyeyim de.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Vekilim, Karadon kazasında ya da diğer kazalarda zaten aldığımız kablolar yer altı şartlarına özel kablolar. Ben tekrar diyorum, yerinde ikinci incelemesiyle net olarak ortaya çıkacaktır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu belgelerin varlığını kabul ediyorsunuz, doğru mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bunları biz gönderdik Sayın Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, peki.

KANİ BEKO (İzmir) – Ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, ben patlamadan sonraki bölüme geçeceğim. Biraz önce siz dediniz ki: “Maden işçileri patlama sonrası maskelerini takamamışlar.” Şimdi, biz de, sanıyorum 30’a yakın milletvekili arkadaşım, Sayın Başkanımızla beraber Zonguldak Karadon madenlerine gittik. Orada bize kısa bir eğitim verdiler; tamam biz, o kısa eğitimi aldık ama yanımıza da diğer malzemeleri boşuna aldık aslında. Yani neden boşuna aldık? Aşağıda, Allah göstermesin, bir patlama olmuş olsaydı yani bize verdikleri o cihazı kullanmamızın bana göre mümkünü yoktu. Bu şeye benziyor? Uçakta, işte, gösteriyorlar yani orada, uçakta tehlike anında neleri yapabileceğimizi falan. Aslında göstermeleri iyi güzel bir şey ama bugüne kadar yapamı da görmedik yani.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum arkadaşlar: Başından beri söylediğimiz ve yaptığımız ilk toplantıdan da hatırlarsanız; şimdi, maden ve madencinin kuralları vardır, yıllardan beri bizim bildiğimiz; bir madenci madenlere inmeden önce bu işin kurallarını bilmesi lazım, eğitimden geçmesi lazım, elinde bir sertifikası olması lazım, deneyimli, tecrübeli, birikimli olması lazım. Şimdi, siz, aynı şeyi ifade ediyorsunuz. Yani bu arkadaşlarımız yeterli eğitim alabilmiş olsalardı bana göre bu konuda çok acemice hareket etmezlerdi, bu bir.

İkincisi, biz bunu gittiğimiz evlerde de sorduk yani. Tabii üzülererek söylüyorum, birçok işçi arkadaş yeterli eğitim alamadıklarını söylediler. Ben size bir gerçeği söyleyeyim: Ben iş dünyasından geliyorum, yıllarca komisyonlarda görev yaptım, üzülererek söylüyorum tabii, komisyonlarda, liyakatli arkadaşlarımızı kamuya, belediyelere ve özel idarelere almakta gerçekten göbeğimiz çatlıyordu. Yani bu konuda siz çok fazla taraf olmuşsunuz, fazla taraf olmak işte bu noktaya getirdi bu madenleri. Yani eğitilmiş, donanımlı, bunun işte eğitimini almış, kursunu görmüş “Evet, ben madenciyim. Ben, madenlere gireceğim.” yani kendine inanan, güvenen değil ama lanet olsun, ülkemizde de çok büyük bir işsizlik var, açlık var, sefalet var ve sonuçta işsiz kalan o köylerdeki o güzel insanlar işsiz oldukları

için yani yapacak başka işleri de olmadığı için... Mesela bir aileye gittik biz, babası bize yalvarıyor “Ne olursunuz bunu komisyonda konuşun.” Oğlunu kaybetmiş, bir diğer oğlunun da madenlerde... En azından yani kamuda çalışması için bizden ricada bulundu. Şimdi, sordum ben oğlunun mesleğini, oğlu da berbermiş. Yani düşünebiliyor musunuz? Maalesef, bizim madenlerde yaşadığımız olaylar bunlar.

Ben yine son olarak şunu söylüyorum: Bu gerçekten çok önemli bir konu yani madenler şakaya gelmez. Arkadaşlarla biz indik yani oralarda madenci arkadaşlarımızın nasıl çok kutsal görevler yaptığını hep beraber izledik, kendimiz de orada zorlandık ve dolayısıyla bu işi herkes yapamaz eğitim olmazsa, bu arkadaşlarımız sizler tarafından eğitilmezse. Yani komandoları düşünün, komando askeri dağlarda, bayırlarda, çayırda, havada, karada, denizde kendini koruyabiliyor. Nasıl koruyor peki bu komando askerleri? Komando askerleri eğitimden geçiyor, ben Isparta’daki komando askeriye birliğine gittim yani orada onları izledim; çok çok zor koşullarda onları eğitiyorlar, geliştiriyorlar ama sonuçta o eğitim onların hayatını kurtarıyor. Şimdi, ben ne anlatmak istedim yani madenci arkadaşlarımızın da madenlere inmeden önce mutlaka ama mutlaka en az o komando kursu gibi eğitimlerden geçmesi gerekir düşüncesi içerisindeyim.

Mesela, bir örnek olsun diye anlatayım ben, siz de hatırlarsanız Manisa’da birlikteydik Başkanım. Benim Akhisar’da çok akrabalarım var, yani annemin çok akrabaları var Akhisar’da. Bir ara çıktım, ben de bunaldım tabii oradaki ağlayanlar sızlayanlar -haklı olarak- biz acılarını paylaşmak için gitmiştik oraya. Bir ara bir parkın köşesine falan gittim, baktım, bir akrabam benim yanıma geldi. “Bu nedir?” dedim yani ayağında bahçıvan çizimleri var. Olmaz. Sonra sordum, dedi ki “Bu şeyler paletler.” Küflenmiş gördüm yani onun zaten eğitim almadığı durumundan belli, benim akrabam diyorum yani.

Şimdi, arkadaşlar gerçekten söylüyorum, bu çok kutsal bir şey. Bakın, bildiğim kadarıyla 2 arkadaşımızı bugün yine kaybettik galiba, değil mi? Sabah ben televizyonda izledim, Allah rahmet eylesin, Allah yakınlarına sabır versin. Hep bunları söylüyoruz ama tedbir almıyoruz yani. Tedbirleri alabilmek için bana göre biraz da şey olmanız lazım böyle yani...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Trafik kazası değil mi? Trafik kazasında vefat ettiler, değil mi?

KANİ BEKO (İzmir) – Bugün 2 arkadaşımız öldü, 2 arkadaşımız da vefat etmiş yani burada biraz acımasız olmak lazım. Ya, korkmamak lazım. Ben hayatım boyunca böyle oldum. Yahu komisyonlarda benim verdiğim kavgayı, mücadeleyi ben değil bir başkası anlatsa “Hakikaten hakkını vermiş o adam.” diyeceksiniz.

Yani bir tanesini söyleyeyim, belki fazla uzatıyorum ama: 12 Eylül sonrası ben terfi komisyonu üyesiyim, atölyeye marangoz alınacaktı; bir vatandaş geldi, 2 tane çerçeve yaptı gitti, bir diğeri geldi kapı yaptı böyle yani kapı yapan ve daha güzel işler yapan arkadaşlarımızı işe almadılar, çerçeve yapan arkadaşlarımızı işe aldılar. En son ayağa kalktım, böyle çok sinirlendiğim zaman ben kalkıyorum ayağa “Ayıptır, günahıtr ya!” dedim. Yani siyasi sembollerle bu iş yerlerine eğer biz işçi alıyorsak sonu bu. Kazalar sadece burada olmuyor, bütün iş yerlerinde gerçekten liyakatli yani deneyimli, tecrübeli, birikimli, bunların okulunu okumuş, kursunu görmüş arkadaşlarımızı görmezlikten geliyoruz. Yıllardan beri gördüğümüz tek şey, siyasi ayırım yapmaksızın -bu biraz bu dönemde fazla oldu- arkadaşımızın yapmış olduğu esere bakan yok; rozetine bakıyorlar, ayıptır günahıtr. Ondan dolayı biraz acımasız olun yani. Ben kolay kolay boyun eğmedim bugüne kadar, birçok komisyonlarda. Çünkü biraz evvelki ifadenizden anlıyorum yani bir madenci orada bir tehlike anında maskesini bile takamıyorsa yandık Allah. Ondan bir saniye sonra nedir? Ölümdür yani.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, ben teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, ben de bir cümle ilave edebilir miyim, ona yanıt vermedi de onun için. Hatırlatmak istedim, belki arada kaynar diye.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür Yardımcımız, bir talebim olmuştu. Bu kazadan bir hafta önce Amasra Müessesindeki işçilerle ilgili zorunlu ferdî kaza sigortasıyla ilgili düzenlenmiş olan raporu Komisyonumuza...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Vekilim, notumuzu aldık yani usul olarak doğrudan sunmamız mı gerekir, yazılı mı sunmamız gerekir, nasıl takdir edilirse?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Eğer yanınızdaysa hemen sunmanızı bekliyorum, değilse yani onu...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yanımızda yok Sayın Vekilim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Açıklığa kavuşsun diye.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, o zaman bir usul belirleyelim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, ben de söz istiyorum, sonra da olabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Anladım Serpil Hanım, şöyle...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama ivedi olursa, hızlı olursa iyi olur çünkü bir aylık süremiz var ya, o açıdan memnun oluruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, arkadaşlar, Divanda malum Başkan Vekilimiz yurt dışında, Kâtip Üyemiz ve diğer arkadaşlarımız da şu anda Genel Kuruldalar zannediyorum. Ben bir on beş dakika ara vereceğim.

Ben şunu bekliyordum, onu isterseniz istişare edeyim...

TTK sözlerini bitirdi mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Ocak yangınıyla ilgili bir konu vardı, onu arz edeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Söyleyin siz, TTK sözünü bitirsin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bana da söz verin ondan sonra, birkaç şey söyleyeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, buyurun Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Deniz Bey teknik olarak gerçekten çok anlamlı ve değerli bir sunum yaptı ve bu sunum TTK'nin verilerine dayanan bir sunum ve bizi ilerleteceğini düşünüyoruz.

Yalnız ben başından beri bir rahatsızlığımı ifade etmiştim yani burada gerçekten ben de zor durumda kalıyorum ifade ederken çünkü sonuç olarak önemli bir konudan bahsediyoruz ve TTK yetkilileri de aynı masada çalışmaktan rahatsızlık duyduğumu ifade etmiştim, yine etmek istiyorum. Bunun sebebi şudur: Bilirkişi raporunda da açıkça görüldüğü gibi, TTK yetkilileri de bu maden faciasından sorumlu ve sorumluluklarının referansı bilirkişi raporunda da var. Bunun savcılık raporunda olması gerektiğini

de ben düşünüyorum. Şimdi, daha önce benzer bir şey, diğer katliamlar, maden katliamlarında da yaşandığı için Anayasa Mahkemesine yansımış, örnek var, onu hemen bulup size aktarmak istiyorum. Bilirkişi Soma maden ocağında meydana gelen ölüm ve pek çok kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan olaya ilişkin olarak yürütülen ceza soruşturması kapsamında kamu görevlisi olan bazı şüpheliler hakkında soruşturma izni verilmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği yönünde bireysel başvurular oldu Anayasa Mahkemesine. Biliyorsunuz, o dönemde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı görevini siz yürütüyordunuz yani o izni vermeyen kişi sizsiniz. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi sonuçlarına göre -ben şimdi, yine, zaman almak istemiyorum, atlayarak gidiyorum- “Bireylerin hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması, yaşam hakkının ihlaline neden olabilir.” gerekçesiyle bu karar verildi.

Yine, TTK Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesinde, 2013’te meydana gelen katliamda hayatını kaybeden maden işçilerinin yakınları tarafından sorumlulukları bilirkişi raporuyla tespit edilmiş olan, dönemin TTK Genel Müdürü -burada isimleri var- Yönetim kurulu üyeleri hakkında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından soruşturma izni verilmemesi ve bu karara yapılan itirazın Ankara Bölge İdare Mahkemesinin 2014 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmesinin yaşam hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle yapılan bireysel başvuruları inceleyen Anayasa Mahkemesi, yine, 2018 tarihinde aşağıdaki gerekçeyle yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Yani yine -zaman almamak için- bunu sunabilirim Komisyona, bu tür kararlar var, “Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 17’nci maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlal edileceğine karar verilmesi.” gibi kararlar var. Sorumlulukları tespit edilmesine karşın soruşturmaya dâhil edilmeyen TTK yetkililerinin yürüttükleri idari soruşturmaya tanık ifadelerinin de manipüle edildiğine yönelik iddialar var. Yani bu soruşturmaya ilgili... Bizim tutanaklarda var, buradaki milletvekili arkadaşlarımızın sorularıyla aslında kendini gösteriyor. 3 Ocak 2023 tarihinde Amasra’da Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonuna yaptıkları sunumda 31/10/2022 tarihli bilirkişi raporunu tamamen görmezden gelerek katliamın işçi hatasından kaynaklandığını dile getirdikleri ve bu iddianın bazı işçi ifadelerine dayandırıldığı görüldü. TTK tarafından dayandırılan ifadelerin soruşturma kapsamında alınmadığı, Kurumda hâlen çalışmakta olan işçilerin TTK yetkililerince sorgulanarak elde edildiği Meclis Araştırması Komisyonu tutanaklarında mevcut, ayrıntıları da var. Arkadaşlarımızın sorularıyla, Yusuf Aydın’ın ifadeleriyle bu zaten teşhir oluyor. O kısımda şöyle diyor Yusuf Aydın: “Sonuçta, biz bu müessesede çalışıyoruz.” Dolayısıyla da o anlamda bir soruşturma bir sorgulanma anlamına gelmiyor. Dolayısıyla, bu dosyanın içerisine böyle ifadeler giriyor. TTK’nin işçi hatası olarak göstermeye çalıştığı dinamit atımı uygulaması 7 Ocak 2013 tarihli Kozlu katliamında bilirkişilerce tarif edilen kusurlarla aynı. Kozlu katliamına girmedim, oradan bakılabilir, girebilirim aslında ama zaman almak istemiyorum. Dolayısıyla, TTK yetkililerinin bu soruşturma dosyasına, savcılığın fezlekesine girmemiş olması aslında burada yaşam hakkının ihlali anlamına geliyor. Burada biraz önce, sanıyorum Ünal Bey sunmuştu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Anayasa’yı da ihlal etmiş oluyor o zaman.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, Anayasa ihlali de söz konusu. Siz dediniz ki: “Zaten savcılık istememiş bu sefer Bakanlıktan.” Daha önce savcılık istemiş ama Taner Yıldız Bey vermemiş, o zamanki Bakanımız, şimdi de savcılık istememiş. Ama sonuçta, fark etmiyor, her durumda yaşam hakkının ihlali burada söz konusu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Rapor kusurlu kabul ediyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Üstelik, vahim olan bir başka şey de şu: Bizim, TTK yetkilileriyle aynı masa etrafında bu maden faciasını aydınlatmaya çalışmamızla aslında bu çalışmaya da gölge düşmüş oluyor. Biraz önce de gördük, aslında çapraz sorgu gibi de oldu, Deniz Bey’in yönelttiği sorulara verilen cevaplar ile burada yapılan sunumlardaki, raporlardaki birbirini tutmayan yönlerle açığa çıkan bazı meseleler var. Bir de yer altına inmeden de tamamen emin olmayacağımız şeyler var. Bütün bunları düşündüğümüz zaman, gerçekten, savcılık fezlekesinde TTK yetkililerinin olmaması ciddi bir konu.

Ayrıca, şunu da belirtmeliyim ki: Yer altına inme konusunda... Süreyi bir ay uzatma noktasında burada oy birliğiyle aldığımız kararı önemsiyorum. Bu aynı zamanda, Amasra madenine inmek, hakikati açığa çıkaracak çalışmaları yapmak için de bir fırsat olacak. Bunun Komisyon Başkanımız ve Divan tarafından özellikle değerlendirilmesini istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, kısa bir söz, uzatmayacağım, bir nokta var, onu vurgulayayım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu yayınlanan savcılık fezlekesinde büyük bir sorun var. Dedğim gibi, kusurlar fezlekede yazılırken “Genel değerlendirme” kısmında şöyle bir ifade var: “Büyük dinamit patlamasının hemen ardından ikinci bir küçük patlatmanın gerçekleştiğinin tespit edildiği...” İkinci patlatmanın yapıldığıyla ilgili somut bir delil var mı? Yok. Şahit var mı? Yok. Belge var mı? Yok. O zaman savcılık fezlekesinde 2’nci patlatmanın gerçekleştiği nasıl tespit ediliyor? Doğrudan bu kısım itibarıyla, bu savcılık fezlekesi ana gerçeği ortaya çıkarma vasfını maalesef kaybetmiştir. Somut bir bilgiye, delile, şahide dayanmayan şekilde fezlekenin yönü diğer kusurlara değil, doğrudan 2’nci patlatmayla barutçunun üzerine yönlendirilmiştir; dolayısıyla, bu yönü itibarıyla oldukça problemli.

Diğer taraftan, patlama anında eksi 320 kotunda elektriklerin kesilmediğine dair yaptığım açıklamanın, dayandığımız belgelerin de Komisyon raporunda yer almasını istiyorum. Bunu özellikle Komisyon yazım ekibindeki uzmanlara burada söylüyorum, bu kısmın mutlaka Araştırma Komisyonu Raporu’nda yer alması gerekiyor. Uzmanlar arasında bir itirazı olan varsa şimdi söylesin, Komisyon devam ederken itirazını söylesin. Komisyon süresi tamamlanmaya yakın, uzmanlar kendi aralarında, kapalı kapılar ardında raporu yazmaya başladıktan sonra bize sürpriz bir şekilde raporu verdiklerinde eğer bu nokta, bu husus yer almıyorsa, o zaman bu raporu yazan uzman ekibin üzerine de büyük bir soru işareti düşer; bunu ifade edeyim.

Diğer taraftan, son olarak söylüyorum: Savcılık fezlekesinin 100’üncü sayfasında maden işçisi olarak çalışan Şenol Kaya’nın yaptığı bir açıklama var, aynen okuyorum: “Ocak içerisinde yapılacak olan havalandırma modernizasyonunu Mehmet Tural’dan 2022 yılı Eylül ayı içerisinde öğrendiğini; eğitim için kendisinden personel istediğini ancak işçi sayısının yetersiz olduğunu söylemesi üzerine ilerleyen günlerde havalandırma sistemlerinin değişeceğini ve ocaktaki faaliyetin on beş, yirmi gün duracağını söylediğini; havalandırma modernizasyonuyla ilgili sorumluluğun Müessese Müdürlüğüyle ilgili olduğunu düşündüğünü...” diyor; bir de ortada böyle bir vaka var. Şimdi bu vakada burada havalandırmayla ilgili her hâlükârda bir havalandırma sorunu olduğu ve ana etkenlerden başlıcasının havalandırma sorunu olduğu tam böyle Komisyonun ve bütün raporların ortasında duruyor. Yani 320 kotuna bağlanan -350-300 arası diyelim- nefeslik hattında bir sensör yok, o hat tamamen kirli hava dönüşü. 320 kotundaki 2 sensörün arasına bağlanan “battıçıktı” diye de ifade edilen, ifadelerdeki

o alanda bir metan gazı birikmesi, gazların yüksek miktarda bir araya gelmesi ve arında yapılan patlatmadan gelen yani 1.69 seviyesine metanı çıkaran o yoğunlukla birleşmesiyle birlikte, 2 sensör arasında sıkışan, kalan ve biriken bir metan ve 1,5'ta kesilmesi gereken elektriğin kesilmemesi nedeniyle patlamış olması şu anda belgelere dayalı olarak en büyük ihtimaldir. Vekil arkadaşlarımızın ifade ettiği şekilde gerek bu aşamada savcılık fezlekesinin yayınlanması gerekse de yerinde inceleme yapılmadan bu fezlekenin hazırlanmış olması maalesef bu fezlekeyi de sıkıntılı hâle, eksik hâle getirmiştir. Bu bakımdan, bu doğrultuda da TTK'nin hâlâ yanıt vermesi gereken çok fazla soru var, bunlardan bir tanesini bir örnek olarak size söyleyeyim: Eksi 300 lağımında, o 1'inci eksi 300 lağımında Enerji Bakanlığının verdiği resmî Havalandırma Planı'na göre 2 tane hava kapısı görünüyor ama fezlekeye göre ve bilirkişi raporuna göre, burada 1 tane hava kapısı var. Bunların hepsi önemli detaylar, dolayısıyla fezlekeler, bilirkişi raporları, Enerji Bakanlığından gelen yanıtların hepsi bir araya getirilerek bu Komisyon görevini tamamlamadan önce tutarlı, mantıklı, doğru ve bilimsel bir noktada buluşmak zorundayız ve bugüne kadar yapılan, bize iletilen belgelerde hata yapan sorumlularla ve yetkililerle ilgili de bir inceleme yapmanızda fayda görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Buyurun Cemal Bey.

Cemal Bey'den sonra ben inşallah bir şey söyleyeceğim.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) - Sayın Başkan, şimdi, Türkiye Taşkömürü Kurumu yetkililerinin elbette ki bu toplantıda olmaları önemli, yoksa değerli kardeşim Deniz Bey bu soruları kime soracak, cevap bekleyecek yani? Elbette ki yetkisi ve sorumluluğu olanlar burada olacak ki sorduğumuz sorulara cevap verilecek.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Nasıl aydınlanacağız?

CEMAL ÇETİN (İstanbul) - Yani ondan biz tatmin oluruz, olamayız, aydınlanırsınız, ayrı bir mesele olarak bakıyorum ben buna yani sorumluların, yetkililerin burada olması gerekir.

İkinci ifade edeceğim husus ise şu: Şimdi, Deniz Bey, uzman arkadaşlarımıza peşinen bir ithamda bulunuyor yani yazmazsanız şöyle olur, yazmazsanız şey altında kalırsınız gibi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Varsa itirazlarınız ifade edin diyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Yok Deniz Bey, o olmadı. Şöyle: Siz sözünüzü söylersiniz ama...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Eğer şimdi ben bunu yapsam hemen bana itiraz edecektir yani ben de o amaçla söylüyorum, herhangi bir şey için değil, bunun yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum. Ben de “Şunu yazmak zorundasınız, yazmazsanız zan altındasınız.” dersem inanıyorum ki ilk itiraz edecek insan siz olacaksınız ama bunu yapmayalım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ama şöyle Vekilim: Rapor yazılırken yerinde inceleme yapamamış olabiliriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, o biraz şeyini aştı, onu anlatıyor Cemal Bey.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Bakın, bu benim fikrim, bunu yapmayalım. Onlar dinlesin, gitsin, incelemeyi... Ben baştan söyledim; kaza mahallinde inceleme yapmadan, oradaki bilirkişilerin kesin bulgularını görmeden, raporlamadan oluşacak şeylerin hepsinin ön kanaat olacağını, kesin bir şey olmayacağını ben ilk toplantımızda söyledim. Ayrıca, elbette, savcılık...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yok, patlamanın olduğu dakikada enerjinin kesilmemiş olduğunu belgeliyoruz. TTK'nin, Enerji Bakanlığının belgeleri...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Bakın, o ayrı bir şey. Ben sizin ifadelerinizden yola çıkarak bunu söylüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani subjektif bir görüşü yazın, yazmayın demiyorum.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) - Ayrıca “Savcıların yerinde inceleme yapılmadan fezleke hazırlaması da yanlış.” dediniz. Bakın, şimdi, benim ilk söylediğim noktaya geldiniz. Yine buradan tekrar ifade ediyorum; kaza mahalline inip esas bulgular orada, yerinde bilirkişi tarafından incelenip raporlanmadan söylenecek her şey bana göre ön kanaattir, bir fikir yürütmedir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, arkadaşlar, Divanın tek olduğunu söylemiştim. Şimdi, TTK’nin söyleyeceği cümleler varsa onları dinleyelim. Ondan sonra ya toplantının devamıyla ya da kapatılmasıyla alakalı yine arkadaşlara soracağım. Çünkü önümüzdeki hafta bir toplantı yapmayacağız, uzman arkadaşların mutfak çalışması için bir süre vereceğiz. O süre içerisinde şu anda sözlü veya daha sonra yazılı olmak üzere de arkadaşlarımızın herhangi bir önerisi olursa yine uzman arkadaşlara onları aktaracağız. Şu anda önümüzdeki hafta bir mutfak çalışması yapılması doğru olur. Eğer çok daha fazla cümlelerimiz varsa ki olabilir, ben ara vereceğim, ondan sonra toplantıyı tekrar bir iki üç saatlik açacağım, yok, eğer konuşmalarımızı toparlayacaksak ara vermeden bu işin, bugünkü toplantının nihayetine varacağım. Sizlerle istişare ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir daha toplantı ne zaman yapacağız?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bir sonraki hafta olur yani önümüzdeki hafta değil, bir sonraki hafta olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle: Biz dilekçe verdik bugün milletvekillerimizin hepsinin imzasıyla, ENERJİ BİR-SEN ve diğer 2 sendikanın yetkililerinin de gelip burada dinlenmesini istiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerlendiririz onu, bakarız, değerlendiririz. Yani ona bakarız, değerlendiririz ama şu önümüzdeki hafta özellikle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü işçi sendikaları geldi, memur sendikaları gelmedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Değerlendiririz.

Buyurun Cemal Bey.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, sizin ifade ettiğiniz gibi burada...

BAŞKAN TANER YILDIZ - Yani şimdi, bazı şeyler tekrar oluyor. Şimdi, bir konunun önemini anlatmak için 1 defa, 2 defa vurgulamamız doğrudur ama 3, 4 defa tekrarlar düşünce bir sefer vakti kullanmamış oluyoruz. Burada tamamen tutanaklara geçen -stenograf arkadaşlarımız çalışıyorlar, kayıtlara alınıyor- hiçbir şey, savcılığa iletilecek olan hiçbir şey de gizli kalmaz arkadaşlar. Yani kaygı ve endişe içerisinde olmayalım. Biz şimdi, o rapora yazdı, yazmadı... Hayır. Şimdi, kalkar bir milletvekili, savcılığa suç duyurusunda bulunur. “Ahmet şunu yaptı, Mehmet de bunu yaptı.” diye bulunma hakkına sahip, herhangi bir vatandaş da sahip. Yani burada hiçbir şey ne gizlenmeye çalışılır ne de gizlenebilir. O yüzden bu konularda rahat olalım diyorum ben. Herkes bildiğini ortaya koyacak ama tekrarlar düştüğümüz anda bu sefer süreyi yönetemiyoruz. Ben o yüzden size soruyorum, eğer isterseniz on beş dakika ara vereceğim TTK sözünü bitirdikten sonra. Yeterli bulmuyorsanız iki saat, beş saat daha devam edebiliriz, yoksa toplantıya son vereceğim. Yani sizin vereceğiniz karara göre hareket edeceğim.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Cemal Bey.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Başkanım, zaten çok az sayıda milletvekiliyiz. Bence bugün toplantıyı eğer arkadaşlarımız isterse ara vermeden, tabii, şeyle bitirelim diye... Benim kanaatim bu, diğer arkadaşlarımız ne der bilemem ama bildiğim kadarıyla yeteri kadar mevcut yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, ben alacağım şeyden...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Dolayısıyla Başkanlık Divanında da eksiklik var. Şimdi yine aynı şeyleri biz konuşacağız, bir sonraki toplantıda yeniden başlayacak, aynı şeyleri konuşacağız.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Çok doğru söylüyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl dersiniz ben size uygun yapacağım.

O zaman TTK'ye söz veriyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben son bir iki şey...

BAŞKAN TANER YILDIZ – O zaman ben on beş dakika ara veriyorum. İnsani bir şeyden dolayı on beş dakika...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Otuz saniye, otuz saniye.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, otuz saniyeyse tamam. Yani yoksa...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok yok, çok kısa. Yani ekstra uzamayacağı için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Benim “Ara verelim mi?” cümlesini söylememden bu yana otuz beş dakika geçti arkadaşlar. Yani söylemek istediğim bu. Ben hiçbir söz geri kalmasin, söylensin istiyorum ama süreyi dikkatli kullanalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Otuz saniyeyi geçmeyecek, bakın, göreceksiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Savcılık fezlekesinde 2-4-6-7 sefer 10 Ekim ile 14 Ekim tarihleri arasında 320 kotunda 2 patlatmanın yapıldığı karbonmonoksit sensörlerine göre ifade edilmiş. Yalnız, bu tarihler arasında görevli olan ve adı geçen Öner Yıldız, bu 6 tane patlatmanın 5'inde belirttiğimiz saatlerde madende görevli değil zaten. Yani bilimsel olarak da bakarsak yüzde 83 oranında zaten Öner Yıldız böyle bir patlatma yöntemini kesin olarak tercih etmeyen birisi bu savcılık fezlekesinde yer alan verilere bakıldığında. Bunu da kayıtlara geçmesi açısından ifade ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Evet, sözü TTK'ye veriyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Sayın Başkanım, barajlarla alakalı bilgi verecektik. Şu an 1'inci ayın 11'inden itibaren 3 tane barajın arkasından aldığımız CO değeri sıfır ve o günden bugüne kadar aldığımız değerlerde herhangi bir artış gözlenmedi, sıfır devam etmekte. Bu da ilerleyen zamanlarda bu şekilde devam ederse olumlu bir sonuç alacağımızı gösteriyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne kadar sürede?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Mesela ne zaman tahmini?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Burada tahmini bir süreç vermek zor çünkü olası bir CO değerlerinden 1 tanesinde veya 2 tanesinde artış veya 2 hepsinde bir artış gözlemlendiği zaman bu süreç başa döner, tekrardan bir emniyet payı kendimize bırakmak gerekir. O yüzden tam net bir süre veremem.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir ay, iki ay, bir yıl, ya, beş yıl mı bekleyeceğiz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Daha önceden söylediğimiz gibi dört haftalık bir soğuma sürecinden bahsettik, o soğuma sürecinden sonra da ilgili yetkililerce değerlendiririz, açmaya karar verirse açabiliriz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – En az bir aylık bir süreçten bahsediyoruz, en az. Anladığımı kadariyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani TTK yetkililerinin de yargılandığı bir süreçte ocağa girilmesiyle ilgili kararı yine aynı kurumun yetkililerinin veriyor olması bir soru işareti yani burada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, sizin ekleyecek...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – “Biz” demedim, “yetkililerce” dedim. Onu da düzeltelim. Yetkililerce artık, kim verirse bunu... Onu diyorum ben.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

TTK’nin başka sözü var mı arkadaşlar?

Ben tekrar soruyorum, eğer konuşma istiyorsak toplantıya ara verip yirmi dakika, yarım saat konuşmalara devam edeceğiz yoksa toplantıya son vereceğiz.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Genel Kurul çalışmalarına katılalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sonra devam ederiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Olmazsa yani gelecek hafta çarşamba günü de bir toplantı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Gelecek hafta değil de bir sonraki hafta. Uzmanlar bir çalışsın, bir sonraki hafta.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İlgili memur sendikalarını...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerlendireceğiz Deniz Bey. Bakın, tekrar tekrar diyorum, tekrarlara düşmeyelim, bu konuşuldu.

Peki arkadaşlar, toplantımızı kapatıyoruz inşallah.

Kapanma Saati: 17.25

